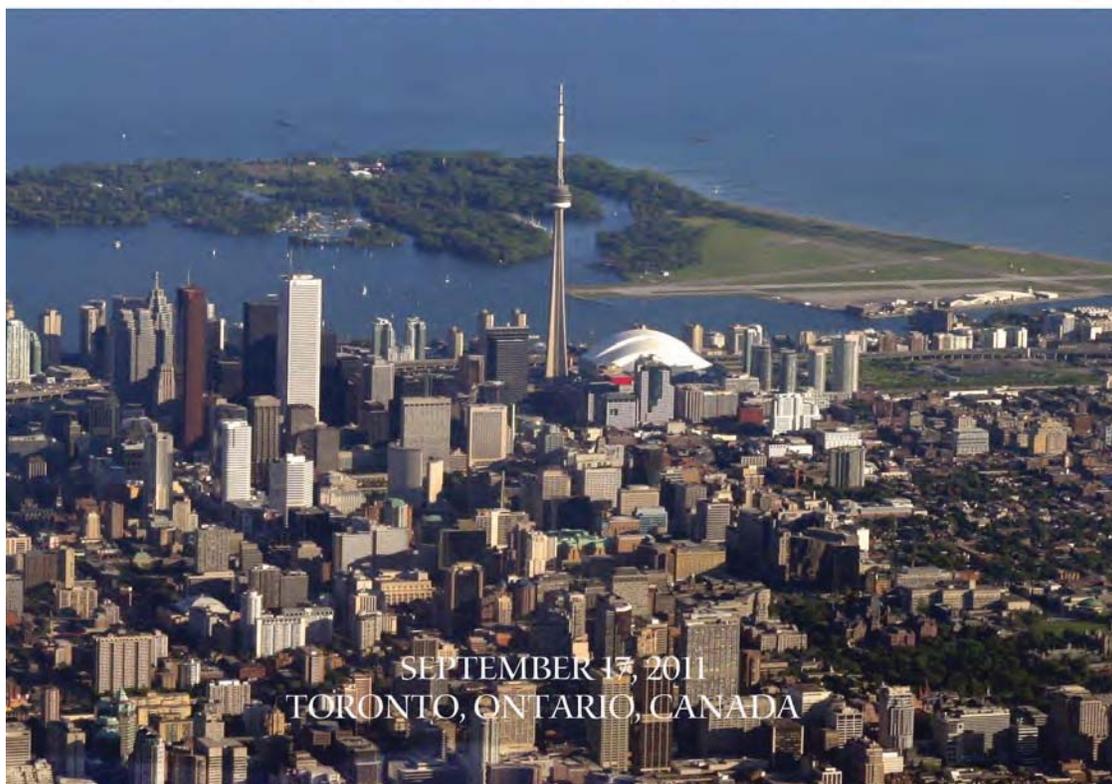

CONFERENCE PAPERS
ON THE FUTURE OF THE
CANADIAN SLOVAK COMMUNITY
AND ITS PLACE IN THE
CANADIAN ENVIRONMENT

ZBORNÍK MATERIÁLOV
Z KONFERENCIE BUDÚCNOSŤ
KANADSKO - SLOVENSKEJ KOMUNITY
A JEJ MIESTO
V KANADSKOM PROSTREDÍ

CONFERENCE PAPERS ON THE FUTURE
OF THE CANADIAN SLOVAK COMMUNITY
AND ITS PLACE IN
THE CANADIAN ENVIRONMENT

ZBORNÍK MATERIÁLOV Z KONFERENCIE
BUDÚCNOSŤ KANADSKO - SLOVENSKEJ
KOMUNITY A JEJ MIESTO
V KANADSKOM PROSTREDÍ

SEPTEMBER 17, 2011

TORONTO, ONTARIO, CANADA

Conference papers on the Future of the Canadian Slovak community and its Place in the Canadian Environment

Zborník materiálov z konferencie Budúcnosť kanadsko - slovenskej komunity a jej miesto v kanadskom prostredí

Published by / Vydavateľ: Slovak Canadian Institute
10 Leland Avenue, Toronto, Ontario, Canada, M8Z 2X5,

Editor in Chief / Zostavil a zodpovedný redaktor: Ondrej Mihál
Editorial Assistants / Spolupracovali: Angela Meady, Daša Ferklová
Graphic Layout & Design - Grafická úprava & Design: Ondrej Mihál
Proof Readers: Angela Meady, Daša Ferklová
Photography: Ondrej Mihál (front and back cover and conference)
Printed by / Vytlačili: www.lulu.com
<http://www.lulu.com/product/paperback/future-of-canadian-slovak-community/17378718>
Edition / Vydanie: Second Edition/Druhé vydanie
Publishing date / Rok vydania: October 12, 2011,
Publishing Location / Miesto vydania: United States of America

COPYRIGHT © Slovak Canadian Institute, 2011

Further Information at: omihal@slovak.com

All Rights Reserved - No part of this book, nor other versions of this information, printed or electronic, including text, photographs and logos, may be reproduced or transmitted in any form, including electronic or mechanical, by photocopying, scanning, recording on information storage and retrieval systems, or by any other means or for any purpose, without the written permission of the publishers and copyright holders.

Všetky práva vyhradené - Žiadna časť tejto publikácie ani iné verzie týchto informácií, či už v tlačenej alebo elektronickej forme, obsahujúce text, fotografie a logá, nemôžu byť reprodukované alebo ďalej šírené v akejkoľvek forme, či už elektronicky, mechanicky fotokopírované, skenované a ukladané do databázových archívovacích pamäťových systémov s cieľom ďalšieho využívania, alebo iným spôsobom používané bez predchádzajúceho písomného povolenia vydavateľa a držiteľov autorských práv.

ISBN 978-0-9683789-8-4

1. Slovaks in Canada
2. Canadian minority, future of community, planning
3. Immigration, volunteerism

The book was published by the Slovak Canadian Institute in Toronto
Knihu vydal Slovenský kanadský inštitút v Toronte.

Preface / Úvod

Ondrej Mihál / 5

Milan Kollár / 9

Milan Vetrák / 10

Presentations / Prezentácie

Fight for the future (O. Mihál) / 12

Paralelné svety (R. Štilicha) / 17

Slovenská komunita ako celok v Kanade neexistuje (P. Dzacko) / 20

Máme komu odovzdať štafetu (D. Tóth) / 22

The Future of Slovak Communities in Canada (P. Čarnogursky) / 24

Budúcnosť slovenskej komunity v Kanade (P. Čarnogursky) / 26

Pár myšlienok do budúcnosti (M. Popik) / 28

The faraway Slovak grandchildren of Thunder Bay (A. Meady) / 31

The Future of the Slovak Community (Irene Timko) / 34

Poznámky z pohľadu Slovensko – kanadského kultúrneho spolku (A. Zapletal) / 36

Personal view on the Slovak community in Canada (V. Petkovsky) / 37

Personal thoughts on the Slovak community in Canada (M. Popik) / 41

Budúcnosť z pohľadu sv. Pavla (J. Peťkovsky) / 43

The Future of the Slovak Community (M. Dvorsky) / 45

Budúcnosť z pohľadu Club Vojvodina (M. Pavlis) / 47

Niečo o Slovákoch vo Vancouveri a v okolí (J. Starosta) / 49

Personal thoughts and comments (M. Popik) / 52

Zhodnotenie činnosti Klubu Martina Rázusa (K. Kozákova) (Toronto) / 53

The Future of the Slovak Community (M.A. Doucette) / 55

Spoločenstvo dolnozemsých Slovákov Windsor - Essex (Š. Srnka) / 56

Ako pokračovať a chrániť si naše dedičstvo (H. Švihran) / 58

Appendix - 1 - Conference invitation and particulars in English / 59

Appendix - 2 - Pozvánka na konferenciu a jej mandát v slovenčine / 61

Appendix - 3 - Boj o budúcnosť (O. Mihál) / 63

Appendix - 4 - Budúcnosť slovenskej komunity v Kanade (A.M. Doucette) / 68

Personal notes

THE FUTURE OF THE CANADIAN SLOVAK COMMUNITY AND ITS PLACE IN THE CANADIAN ENVIRONMENT

Milan Kollár, Ambassador of SK and Michael Martinček, honorary consul of SK speaking at the opening of the conference

Úvod

Dňa 17. septembra 2011 sa v zasadačke Mont gomery Inn múzea konala konferencia na tému Budúcnosť kanadsko – slovenskej komunity a jej miesto v kanadskom prostredí. Konferencia mala byť pôvodne podporená finančným grantom zo Slovenska, z Úradu pre Slovákov žijúcich v zahraničí, ale vzhľadom na mno žstvo nedorozumení ohľadne mandátu konferencie, odmietol Kanadský Slovenský Inštitút ich finančný príspevok a zorganizoval konferenciu s využitím vlastných finančných prostriedkov.

Prvé pozvánky boli rozposlané začiatkom augusta a postupne, ako sa blížil termín konferencie i ďalšie upozornenia. Pozvaní účastníci boli vybraní na základe svojich bývalých alebo súčasných vedúcich pozícií v slovenskej komunite. Pozvaný boli i tí jednotlivci, o ktorých Inštitút vedel, že majú svoje stanoviská k budúcnosti Slovákov v Kanade, a ktorí vždy boli a sú hrdí na svoju vlasť - Slovensko – a to i napriek tomu, že v súčasnej dobe už aktívne nezastávajú žiadne funkcie.

Pozvané boli i všetky známe slovenské organizácie, či už v blízkosti Toronta alebo z ostatnej časti Kanady, a to na základe ich činnosti a v minulosti ťažkej práce pre slovenské komunity. Krátko povedané, predstavitelia všetkých cirkví, klubov, divadelných skupín, folklórnych skupín a ďalšie skupiny, ktoré by sme mohli ďalej vymenovávať. Navyše sme elektronickou poštou pozvali hlavné osoby spojené s rôznymi médiami ako sú noviny, televízia alebo internet. Pozvali sme každého o kom sme vedeli, že môže niečím prispieť, ale je možné, že pozvanie nedostali poniektorí ľudia, ktorí zostali mimo tejto konferencie. Nebolo to našim úmyslom, ale stalo sa tak vzhľadom k tomu, že mnohí nemajú aktívny kontakt s Kanadským Slovenským Inštitútom.

Následne uvádzame zoznam všetkých pozvaných (alebo ich organizačných zástupcov):

Milan Vetrák, Milan Kollár, Michael Martinček, Mark Popik, Pavol Džačko, fr. Jozef Vaňo, Fero Krušínsky, Radoslav Lojan, Julo Behul, Katarína Homolová, Dušan Dorich, Margaret Dvorsky, Margarita Galát, John V. Stevens, Anne Mitro, Irene Timko, Ladislav Kozák, Vera Potocka, Ján Petkovský, Vierka Petkovský, Marta Fuška, Betty Valenta, Linda Varga, Milan Popik, Matt Popik, Daniel Šulan, Palo Čarnogursky, Mary Ann Doucette, Richard Stilicha, Marianna Supekova, Luba Henderson, Dušan Tóth, Peter Weinwurm, Ján Kosiba, Agnes Belošic, Anna Zapletal, Lubomir Slatkovsky, Blanka Martinček Hanečak, Angela Meady, Marka Mihál, Jozef Starosta, Juraj Kopanický, Ludovít Zanzotto, Dezider Michaletz, Stanislav Lišiak, Jozef Kiška j, Website Slovak Montreal, Website Slovak Calgary, Website Slovak Edmonton - Peter Lilko, Helen Bucic, Joan Becar, Michael Pavlis, Štefan Srnka, Maroš Handzák, Rastislavav Mičovsky, Ondrej Mihál, A. Čanji, Michal, Čanji, Vladimír Čanji, M. Vavrák, Vladimír Králik, S. Valo, John Križan, Edward Križan, Paul Križan.

Z vyššie uvedeného zoznamu len traja ľudia oficiálne odmietli účasť: Margaret Dvorský, Luba Henderson a Linda Varga.

V mene svojich organizácií alebo ako jednotlivci prijali naše pozvanie nasledovné osoby:

Ján Petkovský, prezident slovenskej ev. a.v. cirkvi v Toronte, Milan Popik (riaditeľ centra a 30 rokov vedúci slovenskej komunity), Anna Zapletal, prezidentka Sloven-

THE FUTURE OF THE CANADIAN SLOVAK COMMUNITY AND ITS PLACE IN THE CANADIAN ENVIRONMENT

ského kanadského kultúrneho spolku, Michael Pavlis, predseda Klubu Vojvodina v Toronte, Marka Popik, Dušan Tóth, predseda kultúrnej komisie Slovensko - kanadského spolku Milana Rastislava Štefánika, Blanche Martinček, Mary BIASON, prof. Stanislav Kirschbaum, podpredseda Kanadskej slovenskej ligy, Ondrej Mihál (Kanadský Slovenský Inštitút), Pavol Džačko, riaditeľ Slovenského domu a Richard Štilicha.

Vyššie uvedené osoby (s výnimkou prof. Stanislava Kirschbaum) poskytli svoje príspevky k publikovaniu v tomto zborníku. Okrem nich ďalšie príspevky predložili i Margaret Dvorsky, Vera Petkovsky, Irene Timko (riaditeľka Domoviny), Paul Čarnogurský (Galgary), Jozef Starosta (Administrator www.sk-bc.ca), Angela Meady (Thunder Bay), Matt Popik (Toronto), Štefan Srnka (Windsor) Katarína Kožáková (Klub Martin Rázus) a Mary Ann Doucette (Kanadská Slovenská Liga).

Materiály sú publikované v pôvodnom stave, tak ako ich dodali jednotliví autori (s výnimkou niektorých gramatických opráv).

Pevne verím, že prezentované príspevky umožnia každému kto číta tieto stránky, aby lepšie spoznal súčasné problémy slovenskej komunity v Kanade a zamyslel sa nad tým, čo alebo či vôbec ďalšia komunikácia môže priniesť zmenu súčasného stavu. Ako som uviedol vo svojej prezentácii ...“ **do budúcnosti je prázdna stránka**“... A záleží len na nás, či budeme vytvárať budúcnosť takú, akú chceme mať.

Ďakujem za pozornosť!

Ondrej Mihál
Prezident, Kanadský Slovenský Inštitút.

Ondrej Mihál

Introduction

On Sept 17, 2011 in the historic conference room of Montgomery's Inn, the Conference on the Future of the Canadian Slovaks Community and its Place in the Canadian Environment was held. Originally the conference was to have been supported with a financial grant from the Urad pre Slovakov in Slovakia, but due to a number of misunderstandings about the mandate of the conference, the Slovak Canadian Institute rejected their financial contribution and held the conference using its own finances.

Invitations were sent out in the beginning of August and were followed up with a number of reminders. The invitees were selected based on their former or current leadership roles in the Slovak community. In addition, individuals were invited who the Institute felt had an opinion on the future of Slovaks in Canada and who have always been proud of their homeland - Slovakia - despite not currently having active organizational roles.

The invitees covered all the known Slovak organizations, be they in the vicinity of Toronto or the rest of Canada, based on their activities and past history of hard work for the Slovak community. In short, the leaders of all churches, clubs, theatre groups, folklore groups and any other group that we could find. Additionally we invited key persons connected with every electronic and other type of media, be it newspaper, TV or Internet. Everyone who we felt had something to contribute was invited, but we acknowledge that most likely there were some people who were left out. This was not intentional or malicious but due to the fact that they may not have had active contact with the Slovak Canadian Institute.

Enclosed below is a list of all the people (or organizational representatives) that were invited:

Milan Vetrák, Milan Kollár, Michael Martinček, Mark Popik, Pavol Džačko, fr. Jozef Vaňo, Fero Krušinsky, Radoslav Lojan, Julo Behul, Katarína Homolová, Dušan Dorich, Margaret Dvorsky, Margarita Galát, John V. Stevens, Anne Mitro, Irene Timko, Ladislav Kozák, Vera Potocka, Ján Petkovský, Vierka Petkovský, Marta Fuška, Betty Valenta, Linda Varga, Milan Popik, Matt Popik, Daniel Šulan, Palo Čarnogursky, Mary Ann Doucette, Richard Štilicha, Marianna Supekova, Luba Henderson, Dušan Tóth, Peter Weinwurm, Ján Kosiba, Agnes Belošic, Anna Zapletal, Lubomir Slatkovsky, Blanka Martinček Hanečak, Angela Meady, Marka Mihál, Jozef Starosta, Juraj Kopanický, Ludovít Zanzotto, Dezider Michaletz, Stanislav Lišiak, Jozef Kiška, Website Slovak Montreal, Website Slovak Calgary, Website Slovak Edmonton - Peter Lilko, Helen Bucic, Joan Becar, Michael Pavlis, Štefan Srnka, Maroš Handzák, Rastislavav Mičovsky, Ondrej Mihál, A. Čanji, Michal, Čanji, Vladimír Čanji, M. Vavrák, Vladimír Králik, S. Valo, John Križan, Edward Križan, Paul Križan.

From the above list of invitees only three people officially declined attendance: Margaret Dvorsky, Luba Henderson and Linda Varga.

The Invitation accepted the following individuals on behalf of their organizations or as individuals:

THE FUTURE OF THE CANADIAN SLOVAK COMMUNITY AND ITS PLACE IN THE CANADIAN ENVIRONMENT

Ján Petkovský, president of Slovak Ev. Lutheran Church in Toronte, Milan Popik (director of Centre and 30 year leader of Slovak community), Anna Zapletal, Prezident of Slovensko Kanadský Kultúrny Spolok, Michael Pavlis, President of Klub Vojvodina in Toronto, Mark Popik, Dušan Toth, President of Cutlural commision, Slovensko Kanadskeho spolku Milana Rastislava Stefanika, Blanche Martinček, Mary BIASON, Prof. Stanislav Kirschbaum, VP of Canadian Slovak League, Ondrej Mihál' (Slovak Canadian Institute) , Pavol Dzcko, Director and and Richard Štilicha for Slovak House .

The above individuals (except for Prof. Stanislav Kirschbaum) also submitted their presentation for this publication. Additionally, Margaret Dvorksy, Vera Petkovsky, Irene Timko (Director of Domovina Dancers), Paul Carnogursky (Galgary), Jozef Starosta (Administrator www.sk-bc.ca), Angela Meady (Thunder Bay), Matt Popik (Toronto), Štefan Srnka (Windsor), Mary Ann Doucette (President, Canadian slovak League) and Katarina Kozákova (Club Martin Rázus) also submitted papers

The documents are presented in their original (except for gramatical or spelling corrections) form. I firmly believe that the documents will allow everyone who reads these pages to gain a better understanding of the current problems facing the Slovak community and what, if any, future roads can be taken to change the current status que. As I staded in my presentation, **"the future is a blank page"** and it's up to us to create the future we want.

Ondrej Mihál', Editor-in-chief

Ondrej Mihál'

Veľvyslanec Slovenskej republiky

Vážení kanadskí Slováci, dámy a páni, milí priatelia,

dovoľte mi, aby som predovšetkým vyjadril poďakovanie iniciátorom konferencie o budúcnosti kanadsko-slovenskej komunity a jej miesta v kanadskom prostredí. Ide bezpochyby o počin, ktorý si zaslúži uznanie a podporu. Vydanie zborníka z konferencie je správnym krokom k tomu, aby dobré myšlienky a nápady nezapadli prachom.

Uplynulo už takmer dvadsať rokov od času, kedy sa Slovensko stalo zvrchovaným štátom. Naplnila sa tak dávna túžba Slovákov mať vlastný štát a samostatne a slobodne rozhodovať o svojom mieste vo svete a o svojej budúcnosti. Na dosiahnutí tohto obrovského cieľa sa významným spôsobom podieľali generácie Slovákov žijúcich v zahraničí, vrátane Kanady. Slovensko je dnes úspešnou dynamickou krajinou, na ktorú sú Slováci bez rozdielu bydliska oprávnení hrdí.

Vývoj na Slovensku i v Kanade sa nedá zastaviť a má priamy, pozitívny i negatívny, vplyv na komunitu kanadských Slovákov. Postrehy o jej úspechoch, ale i príčinách jej problémov a návrhy, ako z nich von, si prečítate na stránkach tohto zborníka. Mnohé si zaslúžia nielen uznanlivé pokývanie hlavou, ale aj zavedenie do života, či aspoň pokus... Iste všetci pochopíte, že z titulu mojej funkcie nie som oprávnený sa k tu nastoleným otázkam vyjadrovať, či akokoľvek ich komentovať. Niečo vyše roka sa však i vďaka Vášmu vrelému prijatiu cítim byť aj ja členom kanadsko-slovenskej komunity, hoci môj pobyt a práca v tejto veľkej a krásnej krajine sú ohraničené. Aj preto mi leží na srdci úspech a spolupatričnosť kanadských Slovákov. Chcem Vás preto opätovne ubezpečiť o podpore zo strany Vlády Slovenskej republiky a Veľvyslanectva Slovenskej republiky i mojej, ktorú máte ako spolutvorcovia slovenskej budúcnosti v Kanade.

Milan Kollár
Veľvyslanec Slovenskej republiky
v Kanade

Milan Kollár, the Ambassador of the Slovak Republic

*Predseda
Úradu pre Slovákov žijúcich v zahraničí
Milan Vetrák*

Vážené dámy a páni,
Vaša excelencia, pán veľvyslanec Slovenskej republiky v Kanade,
vážený predstaviteľia spolkov Slovákov žijúcich v Kanade,
ctené plénum,

dovoľte mi, aby som sa poďakoval Kanadskému slovenskému inštitútu za pozvanie na konferenciu „Budúcnosť kanadsko-slovenskej komunity a jej miesto v kanadskom prostredí“, ktorej témy a program sú vysoko aktuálne najmä v čase, keď Slováci v Kanade pociťujú potrebu nájsť smerovanie budúcnosti svojej slovenskej komunity.

Vzhľadom na skutočnosť, že nemôžem byť v tejto chvíli s Vami, využil som príležitosť a poveril člena zboru poradcov predsedu Úradu pre Slovákov žijúcich v zahraničí, Rev. Dušana Tótha, ktorý je mojim poradcom v oblasti kultúrneho dedičstva a spolupráce s cirkvami a náboženskými spoločnosťami, na účasť na vašej konferencii v mojom mene. Som veľmi rád, že úrad mohol prostredníctvom svojho dotačného systému napomôcť uskutočneniu tejto konferencie, že sa Kanadský slovenský inštitút ujal daných tém a pevne verím, že aj výstupy z nej, ktoré budeme netrpezlivo očakávať, prinesú plody, z ktorých ochutnajú súčasníci, ale najmä všetky budúce generácie Slovákov žijúcich v Kanade. Poznanie nového konceptu života slovenskej komunity v Kanade je rovnako dôležité i pre nás – Slovákov žijúcich na Slovensku a úrad samotný, nakoľko si plne uvedomujeme vážnosť situácie do ktorej sa postupne dostávajú aj ostatné slovenské komunity vo svete. Tí, ktorí stáli pri zrode najvýznamnejších slovenských spolkov v zahraničí nás postupne opúšťajú a nám prislúcha hľadať východisko z bludiska zaužívaných stereotypov života a hľadať odpovede na základnú otázku – bude mať záujem mladá generácia Slovákov žijúcich v Kanade pokračovať v zabehnutých koľajách, v práci, ktorú svedomito a s láskou v prospech Slovenska počas dlhých rokov vykonávali ich pradedovia, dedovia i otcovia, ktorí pred viac ako sto rokmi prišli do Kanady za prácou a novým šťastím? Som presvedčený, že ak všetci spolu priložíme úprimne ruku k dielu, dokážeme motivovať mladých a ambiciózných ľudí, ktorí budú rovnako ako ich predkovia cítiť, že práca v prospech celej slovenskej komunity je vecou hrdosti a cti k svojej prastarej vlasti.

Úrad pre Slovákov žijúcich v zahraničí, ako aj vláda Slovenskej republiky si nesmierne váži prácu všetkých vás, ktorí pracujete v prospech slovenskej komunity v Kanade a neodmysliteľne aj Slovenska. Môžeme hrdlo prehlásiť, že Slováci v Kanade sú životaschopnou komunitou, z ktorej vyšlo množstvo významných a úspešných osobností známych v celom svete. Naším úprimným práním je, aby ste aj napriek rozdielnym svetonázorom, konfesii, či dobe a mieste vystahovania, spoločne hľadali formu konštruktívnej komunikácie a spolupráce, nakoľko sme presvedčení, že nám všetkým ide o rovnaké ciele. V tomto zmysle bude Úrad pre Slovákov žijúcich v zahraničí podporovať vznik vzdelávacích a kultúrnych centier, ktoré budú miestom pre stretávanie sa krajanov, ich prezentáciu smerom k majorite, ale aj prezentáciu Slovenskej republiky v Kanade. Budú tiež slúžiť pre vzdelávanie detí a mladých ľudí v slovenskom jazyku, uskutočňovanie kultúrnych podujatí, dokumentáciu vášho krajského života,

BUDÚCNOSŤ KANADSKO - SLOVENSKEJ KOMUNITY A JEJ MIESTO V KANADSKOM PROSTREDÍ

avšak aj podnikanie. Úrad týmto postupmi deklaruje podporu úspešných mladých ľudí zmýšľajúcich integračne. Radi podporíme nové a kvalitné nápady a projekty, ktoré by zastrešili celú slovenskú komunitu v Kanade.

Úrad pre Slovákov žijúcich v zahraničí v ypracoval novú dotačnú smernicu, ktorú budú mať možnosť krajanov pripomienkovať na web stránke úradu. Nový dotačný systém bude efektívny a rozdelený do oblastí, ktoré budú odrážať vyššie spomenuté priority. Sme presvedčení, že zdokonalením pridelovania dotácií oproti minulým rokom, dosiahneme obojstranné ciele a pripravíme tak cestu možnej kontinuite i dlhodobých projektov.

Vážené dámy a páni,

som presvedčený, že v budúcnosti spoločne pretvoríme naše ciele a plány do skutočnosti, ktorá bude svedectvom toho, že budúcnosť kanadsko-slovenskej komunity a jej miesto v kanadskom prostredí nebude vnímané len cez jej „neidentifikovateľnosť“, ale bude minoritou, na ktorú bude právom hrdá nielen Kanada, ale aj občania našej rodnej vlasti - Slovenskej republiky.

Dovoľte mi, aby som na záver zaželal celému plénu, ako aj organizátorom konferencie jej úspešný priebeh.

S úcou

Fight for the Future **“The Slovak Canadian Community Today and its Future Potential”**

The historical Canadian Slovak communities that had been based on the fraternal, religious and nationalistic affiliations are dead. In reality this has been a slow and painful death. What we have today are many “shell” organizations with very little substance remaining, lacking in effective leadership and without soul or a future. The sparse attendance and lukewarm response to the conference organized for this very discussion is additional proof of this reality. I do not want to dwell long on the history of Slovaks in Canada, but bear with me as I point out some current facts where were key elements for the focus of this conference:

Where do we stand today and how did we get there?

1. The demise of the fraternal organizations has resulted from both by the Slovaks’ lack of respect for these historic organizations and from the Canadian Government which forced all of them to close their offices and seek new mandates in the early part of 21st century. Some tried to find a new mandate while others simply closed their doors.
2. The dissolution of the religious organizations has been a slow moving train wreck, which has been painful to both experience and watch. Since the publishing of our 2010 book called Slovak Religion in Canada, an additional three Roman Catholic churches have closed. The killer this time is not the Canadian government but something closer to home. Their own staunch members are dying off and the children and grandchildren of those members are choosing to go to non-Slovak churches.
3. The nationalistic organizations are dead because their mandate expired in 1989 Czecho-Slovakia become democratic and for those who had any doubts in 1993 when Slovakia become independent and the home country did not see the need to support their mandates in Canada.

Moving on to more specialized Canadian Slovak organizations:

4. The media which should have served as the voice for the Canadian Slovak community, never really existed on the national level, and barely on the local level. The ones that existed often were dedicated only to the needs of their home organizations.
  - a. Slovak Radio never had much of a success and has been dead for a long time, never finding the audience or the advertising dollars.
  - b. The Slovak newspapers never succeeded on a national level but rather on a political and fraternal level. With the death of the fraternal organizations came the blood-letting of the newspapers. They were doomed from the very start because they catered to a small and shrinking audience. The single remaining newspaper “Canadian Slovak”, despite its name, serves the needs of its owner not the needs of the Canadians Slovak.
  - c. Slovak TV had its start in many communities in the 1980s but despite promising starts its survival was always questionable because of the lack of advertising and sponsorship dollars. Today the most successful of the television

BUDÚCNOSŤ KANADSKO - SLOVENSKEJ KOMUNITY A JEJ MIESTO V KANADSKOM PROSTREDÍ

programs continues in Toronto due mainly because of the passion of its owner and enormous financial help from Slovakia. For how long will this continue? That depends on the same individual.

Moving on to individuals and the people who made the Canadian Slovak organizations succeed:

Today's Canadian Slovak community is composed of volunteers and this has been the case throughout its history. In the past these volunteers were very passionate in their beliefs about what they did for the Slovak people in Canada but those types of volunteers are dead or dying off and new young people are not coming forward with passion, dedication or money. And when we mention money, except for the Editor of Kanadsky Slovak, they are all doing their work without any remuneration. Volunteerism today is everywhere and I know many young Canadian Slovaks who volunteer many hours to good causes every week. But the young Canadian Slovaks do not feel similarly moved to volunteer for the weakened Slovak organizations. The reasons are many, such as:

They see no future in it,
They gain no fulfilment from working with dying organizations,
They do not feel that they own anything to Slovakia.

This lack of selflessness which had been so characteristic of their parents and grandparents is not there in 99.9% of young Canadians Slovak. As such, the events such as Slovak Festivals of Youth, the Slovak picnics, the remembrance cultural events (be it for Stefanik, Tiso or others), the winter dances, or even church bazaars are destined to become a chapter in one of my books on Slovaks in Canada.

Assimilation is the catch word for explaining away many of the ills of the Canadian Slovak community. But, the reason for the total collapse of the Canadian Slovak community cannot be blamed on just assimilation. There are other reasons such as:

- The change in Slovak Republic status (pre and post 1989),
- The Canadian Government lack of support to non-visible minorities.
- The vast distances between individual Canadian Slovaks communities which makes networking difficult and mutual sharing often impossible
- Lack of a general willingness or even need to cooperate with other organizations.

Money

Simply put, today we do not have sufficient finances to realize any project or pay for a phone number for a national or local organization that could try to work with the Slovaks in Canada. Due to Slovak division and lack of foresight, cohesion and planning by the Slovak leaders of yesteryear we have no buildings, no financially stable foundations, no national institutions or young people who believe in national cross Canada Slovak institutions. YET even today many the leaders of yesteryear still cling to the idea that everything is just fine. They carry the title of a President or other posts but fool no one.

How do we compare to others?

Not very well! We are disappearing from the map in Canada while in comparison, other ethnic Slavic groups such as Serbs, Croats, and Ukrainians, or non-Slavic groups such as Hungarians, Latvians or Lithuanians who also needed to keep their culture alive due to their

THE FUTURE OF THE CANADIAN SLOVAK COMMUNITY AND ITS PLACE IN THE CANADIAN ENVIRONMENT

country being occupied or behind the iron Curtain, have maintained an active presence, including cultural agencies, restaurants, dance groups, churches and communities. Even the Czech have their Masaryk Institute!

The truth is that the previous generations of Slovaks in their fight for identity and survival did not plan well for the future. They tried to survive to the next day. The future planning never came, perhaps because it was assumed that it would continue as it always had. Also, some part of the blame for our problems rests on the shoulders of the Slovak Government and the state organizations whose mandate is to support Slovaks abroad as well as the NGO organizations such as Matica Slovenská. There is new leadership in both but I cannot tell you that much has changed for the better. The Urad pre Slovakov still has not yet send money for promised grants and it is the middle of September!. If things do not change, it will again be the organization I often referred to as "O nás, bez nás!" or in English they exist because of us but are forgetting to talk to us and take into account our needs as it was in the late 1990s.

Any way you look at this, the feeling in Slovakia and some of the former embassy staff from Slovakia in Ottawa felt that Canadian Slovaks are a "write off" and as such, pouring finances into Canada is not worth it. I have more than once highlighted this discrimination with financial help, but my concerns have mostly fallen on deaf ears. Despite some efforts at promoting what Slovaks in Canada have done for Slovakia (exhibits, books, attendance at conferences) we have not changed anyone's outlook or opinion on the depth of the hard work Canadian Slovaks have done historically in sending 10s of millions of dollars over the last 100-plus years to Slovaks. What we get back dribbles or in the past, occasionally the money found its way into pockets in Slovakia in our name.

But the future is here and the cupboards are empty in terms of people, property and finances. We face an empty page for our future.

Where do we start?

As is customary with any problem the first rule is to figure out what you have to play with and then from there pick a point where you want to be in 5, 10, and dare we dream, 15 years. We have no plans on what Slovak events will be happening this year, what projects we want to achieve this year and definitely have no vision for what the future should look like in 5, 10 or 15 years.

But there is help available on how to shape the future and how not to re-invent a wheel.

We can find it in Canada from other ethnic communities such as Ukrainians or Serbs or any other nationality which has faced and successfully dealt with this problem before us. We solicit their advice on how NOT to make the mistakes they did and how to go from A to be B in the shortest time possible. The most successful community is the Jewish community. Why are we not talking to people who have been there and know how to overcome the problems of money, people and leadership issues? We need to establish an open dialog with other nationalities in order to learn on how they finance, organize or receive grants and then we need to inform every Slovak organization on the findings.

- As an example, if Slovaks truly want to have a Canadian Slovak Museum, then talk to the Ukrainians or the Serbs on how they went about creating a real museum, on how they run it, how they finance it and what they determined for a mandate. To this date, I have no clue that we ever officially created a Slovak museum! What is its mandate and where is it heading? I guess the people who were sabotaging the conference did not even notice this museum.

BUDÚCNOSŤ KANADSKO - SLOVENSKEJ KOMUNITY A JEJ MIESTO V KANADSKOM PROSTREDÍ

- We have to admit that we have failed in creating a single strong image of Slovaks in Canada. I am not advocating a single organization or a single mindset, but we should at least try to have a single image we can agree upon of who we are as Slovaks in Canada. We expected our leaders be they religious or political or economic, to secure our future but that is not to be. Even the Slovak Jesuits abandoned the over 60 communities they served all across Canada and the churches of every denomination are fighting for their existence. The image of the religious leaders of the past fighting for their flock has been true in some localities -Toronto, Montreal and Hamilton, Thunder bay to name a few- but there are just as many examples of failure, such as the church of St. Peter and Paul in Lethbridge which has never had a Slovak minister, or the closing of the Cathedral in Toronto.

The economic leaders we had both big and small had great dreams but did not plan for a permanent centre for all Slovaks or a foundation to finance this dream. In most cases it was a great hobby that allowed super tax write offs leaving no lasting physical monument to their existence. In many ways they stifled innovation and progress and through sheer force of personality wasted money on projects that led to nowhere. That is why we need to turn to other nationalities or organizations to figure out how to go forward. We as Slovaks have failed.

A second possibility is to look at the other Slovak minorities in Europe be it in the Czech Republic, Hungary, Serbia, Poland or Ukraine. They also came out of communism just 20 years ago and share our same problems - those being no property, no money, no volunteers or even a history of volunteerism and no history of creating a future for their minorities. Despite that, they have all learned one thing, and that is a need for a professional, centralized body that is small in size but actually wants to help other organizations within its country.

- Their secret is the creation of a professional National Council composed of three or four people who take the job because they are CAPABLE of doing something into the future and not what they did in the past. Today we have a shell organization and the results speak for themselves.
- In the European countries their legitimacy comes from the laws for minorities in each particular country. We in Canada we do not have such backing from our Canadian Government – it only helps those that help themselves. Perhaps the legitimacy of a national council of Slovaks in Canada can come from Urad pre Slovakov v Zahranici which spends money on Canadian projects. Money talks, but at times in a blind way that does not take into account the needs of the whole community. If money talks, then this may be the only way to force Slovaks to talk to each other and determine priorities. The organization's purpose would not only be to lead but also co-ordinate and fight for money and grants that are available in Canada and elsewhere in the world. Asking for help is not a crime; not asking for help is suicidal and we are drowning!

We need open dialog and not confrontation or backstabbing such as has occurred so often between our organizations (and even for this conference). We need to share thoughts and ask those that still care on what kind of future we want to create, and then write it down and distribute these ideas to all concerned for more feedback. This is a long term project without an end with a goal that would be a moving target but it is a much better solution than the unfocused meandering we have experienced since the independence of Slovakia.

- It's time to stop hoping that our historical leaders will figure out what to do
- It's time to admit that they failed us both in Fraternal (all closed) and
- in Religious organizations (6 churches closed in 15 years) because they were not able to save their own organizations so we need to

THE FUTURE OF THE CANADIAN SLOVAK COMMUNITY AND ITS PLACE IN THE CANADIAN ENVIRONMENT

- Its time to stop pretending that the historical organizations have any kind of answer.

Find a way to work with Urad pre Slovakov v zahraniči if we are to get our fair share of the money that Slovakia is willing to spend on behalf of their diaspora. We have failed every year since these grants first became available, except for 2002 when Minister of Culture over-ruled Dom zahraničných Slovakov and gave us adequate financing for the Slovaks in Canada exhibit.

We need to embrace the power of Internet and Television. Not because the new media on its own will solve anything, but because it is the media used by the Slovak youth and that is where we shall find our future leaders, volunteers or attendees for our Slovak events.

- On its own the Facebooks or YouTubes of the world are a passing fad - in five years it will be Google+ or other media but social networking definitely will be around in some form or other.
- With YouTube anyone can have an instant portal to view television or videos and one can reach every home that has internet around the world
- With a blog anyone can present their ideas or create a newsletter for others to respond to and contribute
- With Facebook or Google+ anyone can keep the community informed for next to nothing in programming

Some claim that Facebooks of the world will unite and make us stronger, others claim that they will alienate them. It's up to us to find the right balance. Today's ignoring of the reality is not the right balance.

The future is a blank page and we need to start writing the text that will shape that future. My suggestions are not radical or revolutionary. If we do not start, we shall disappear as a unique minority and our stories will disappear into some of my books about the 125 years of history of our existence in Canada. We will be one of the 20 million Canadians without the Slovak in front of it – our roots lost and our identity homogenized. This may be good enough for many because most of us like to be taken care of, but it's not good enough for everyone who is Slovak and for those few that care - it's time to take the future into our hands.

Thank you,

Ondrej Mihál
President, Slovak Canadian Institute

Slovak Translation now available on:

Appendix - 3 - Boj o budúcnosť (O. Mihál) / 63

Paralelné svety

Dámy a páni,

volám sa Richard Štilicha a som príslušníkom zatial poslednej, porevolučnej imigračnej vlny Slovákov do Kanady. Vo svojom príspevku sa vám budem snažiť opísať môj osobný pohľad na slovenskú komunitu a poukázať na problémy, ktoré jej existenciu sprevádzajú.

O tri hodiny budem mať štyridsať rokov a doposiaľ som vo svojom živote prežil 25 rokov na Slovensku, 12 rokov v Kanade, 2 roky v USA, pol roka na Bermude a pol roka vo Fínsku. Keď som sa v roku 1999 rozhodol, že sa presťahujem do Kanady (dá sa povedať, že toto rozhodnutie za mňa urobila tretia Mečiarova garnitúra) tak som na vštívil svojho strýka z druhého kolena, Tonka Hykisha, strýka mojej starej mamy, ktorý bol prvým veľvyslancom Slovenska v Kanade, s cieľom zistiť si informácie o Slovákoch, ktorí tu žijú.

Tonko sa pousmial a situáciu mi vysvetlil na jednoduchom príklade. Keď v Ottawe nastúpil v roku 1993 do služby, tak ako jedno z prvéch podujatí zorganizoval stretnutie zástupcov kanadských krajských organizácií na pôde ambasády. Tešil sa ako spozná Slovákov, s ktorými bude 4 roky spolupracovať. Aj prišli, v hojnom počte, prichádzali s úsmevom, podávali si navzájom ruky a potľapkávali sa po pleciach. Počas recepcie a s pribúdajúcou konzumáciou alkoholu sa však začali vyskytovať rôzne drobné nezhody a hádky, ktoré postupom času silneli až vyvrcholili do situácie, kedy sa radikálnejšia časť komunity začala fyzicky vyhrážať druhej. K bitke nedošlo, pretože Tonko prikázal vypnúť svetlo v hlavnej sále a bitkychtivých návštevníkov nechal vyprevadiť von. Takýto bol jeho prvý dojem zo Slovákov v Kanade.

Po tom ako som 4. júla 1999 pristál v Toronte so svojou jednosmernou letenkou, navštívil som jeden z o slovenských letných piknikov, kde som sa dal do reči so staršími Slovákami a na moje nemilé prekvapenie, jednou z prvých myšlienok, ktoré som tam začul, bolo že: "Viete, my vás, nových prisťahovalcov nemáme príliš v láske, pretože nám sem chodíte a beriete prácu našim deťom." Zaujímavá myšlienka, hneď ma napadlo, že keby takto rozmyšľali tí, ktorí ich tu koncom 60. rokov prijímali s otvorenou náručou, tiež by z nich neboli v ňom nadšení.

Môj malý súkromný komunitný prieskum zistil nasledovné fakty:

V Kanade sa nachádzajú tri veľké vlny prisťahovalcov – povojnová (tí, čo utekali po druhej svetovej vojne), antikomunistická (tí, čo utekali kvôli komunistom, hlavne v roku 1968) a porevolučná (tí, čo sa vystaňovali po roku 1989). Medzi týmito vlnami sú bohužiaľ priepastné generačné a myšlienkové rozdiely.

Povojnová generácia už dnes prakticky neexistuje, pretože zástupcovia tejto vlny už z veľkej väčšiny nie sú medzi nami, nebudem sa ňou teda obšírne zaoberať.

Antikomunisti - ktorí predstavujú veľkú časť komunity, sú to ľudia, ktorí mali dostatok odvahy vzoprieť sa komunistickému režimu a emigrovať na západ. Väčšina z nich prešla vystaňovaleckými tábormi v Rakúsku a Nemecku, odkiaľ sa dostali do Kanady. Sú rozmiestnení po území celej krajiny, s najväčšou koncentráciou v oblasti Toronta, Kitcheneru, Vancouveru a Montrealu. Z bývalého Česko-Slovenska utiekli ilegálne a do krajiny prišli na politický azyl. Vzhľadom na podmienky, v ktorých vyrastali, do Kanady prišli prakticky bez kapitálu a v začiatkoch používali výhody azylového systému, ktorý je v Kanade pomerne veľkorysý. V súčasnej dobe majú zástupcovia tejto vlny v priemere okolo 70 rokov.

Porevoluční prisťahovalci - sú ľudia, ktorí sa zo Slovenska vystaňovali legálne a do Kanady

THE FUTURE OF THE CANADIAN SLOVAK COMMUNITY AND ITS PLACE IN THE CANADIAN ENVIRONMENT

prišli žiť a pracovať na imigračné víza. Väčšinou sú to mladí a vzdelaní ľudia, ktorí museli prejsť prísnyimi imigračnými kritériami, ktoré hodnotia vzdelanie, prax a zdravotný stav a priniesť so sebou štartovací kapitál, aby prežili prvý (najťažší) rok, počas ktorého sa museli postarať o vyriešenie vlastnej existencie a nájsť si živobytie. Kanada im tiež poskytla asistenciu, ale viac menej poradenskú, nie finančnú, takže sa o seba museli postarať sami. Táto skupina prisťahovalcov je od predchádzajúcej o generáciu mladšia, jej zástupcovia majú v priemere 40 rokov.

Bohužiaľ, zástupcovia posledných dvoch imigračných vln žijú ako keby v dvoch paralelných svetoch, vekový rozdiel jednej generácie sa prejavil na mentálnu priepasť a napriek snahám z oboch strán sa väčšina pokusov o spoluprácu skončila nezdarom. Česť výnimkám.

Prvým a asi aj hlavným dôvodom je fakt, že zástupcovia antikomunistickej vlny odchádzali v čase, keď nebola záplava informácií tak intenzívna ako v dnešnej dobe. Veľa z nich sa snažilo Slovensko vymazať zo svojej pamäte, pretože to bola v ich myšliach krajina, do ktorej sa už v živote nevrátia. Ich deti už dnes bohužiaľ neho hovoria po slovensky, pretože ich rodičia sa zamerali na zvládnutie angličtiny, aby mohli v Kanade prežiť a oni sami nemohli na letné prázdniny chodiť navštevovať starých rodičov, od ktorých by sa slovenčinu naučili. To taktiež v značnej miere limituje ich vlastné zapojenie sa do komunity. Táto generácia je vo vzťahu ku Slovensku veľmi emotívna, riadi sa heslom "za Boha a za národ" a jej hlavnými komunikačnými prostriedkami sú tlač a telefón. Po svojom príchode sa začali organizovať v rôznych spolkoch a nikdy neprežili pád komunizmu alebo transformáciu komunizmu na kapitalizmus, či rozpadnutie federácie na vlastnej koži, pozorovali tieto procesy zďaleka a vzhľadom na dostupné informácie majú o veľa skutočnostiach skreslené predstavy a ich chápanie toho, čo sa dnes na Slovensku deje, je obmedzené.

Porevolučná generácia pozostáva poväčšinou zo Slovákov, ktorých zo Slovenska vyhnala jedna z troch smutne známych Mečiarových vlád alebo sem jednoducho prišli preto, lebo sa doma nevedeli plne profesionálne presadiť. Ako komunikačné prostriedky používajú väčšinou internet, web, e-mail a facebook. Oni sú tiež Slováci, ale svoju slovenskosť chápu viac racionálne ako emotívne, nebudú sa hádať o to kto je väčší Slovák alebo o to kto preskočí väčšiu vatra. Necítia potrebu organizovať sa v spolkoch či iných organizáciách, pretože toho mali dosť za časov, keď museli byť povinne pionieri či zväzáci. Ich deti ovládajú slovenčinu pomerne dobre, pretože každé leto navštevujú Slovensko, kde majú svojich starých rodičov a tam sa učia po slovensky prirodzenou cestou. Táto generácia vyrastala na Eláne či Moduse a radi navštvia slovenské kultúrne podujatie, pokiaľ im niečo hovorí.

Obe generácie majú pre našu komunitu obrovský význam a pre Slovensko urobili mnoho dobrého. Bohužiaľ, spolupráca medzi nimi je obmedzená, vzhľadom na to, že si navzájom príliš nerozumejú. Ich hodnoty sú iné a to ich rozdeľuje. Každá skupina žije vo svojom vlastnom svete a na seba sa pozerajú ako keby "z druhého brehu", nevedomujú si však, že tu žiadne dva brehy nie sú, komunita je len jedna a je nás zúfalo málo na to, aby sme sa takt o izolovali. Obe komunity si organizujú vlastné akcie a akcie tých druhých väčšinou bojkotujú, pretože im nič nehovorí.

Starší sa na mladších pozerajú ako na nevychovaných spratkov, ktorí sem prišli a idú im brať to ich vlastné "Slovensko", ktoré si tu namáhavo vybudovali. Pozerajú na nich z boku a akákoľvek akcia, ktorá vybočí z "normálu" v momente spustí lavínu hysterických telefonátov. Vzhľadom na to, že sú väčšinou na penzii, majú na tieto telefonáty čas. Navzájom sa utvrďujú v tom, že oni sú tí praví Slováci a mladých označujú ako "odrodilcov" prípadne "čechoslovakistov". Nevedia prežiť, že Slovensko podporuje cez svoj grantový systém aj ich. Nevedomujú si, že dnes tu sú, ale zajtra už nemusia - a ak chcú zachovať kontinuitu svojho diela, títo mladí sú ich jediná možnosť ako v ňom pokračovať.

Mladší sa zase na starších pozerajú ako na stratenú generáciu, dinosaurov hovoriacich zvláštnou slovenčinou, ktorí si riešia svoje vlastné nezrozumiteľné problémy a nemajú im čo povedať. Nevedomujú si, že by mali lepšie načúvať, pokúsiť sa čerpať z múdrosti a

BUDÚCNOSŤ KANADSKO - SLOVENSKEJ KOMUNITY A JEJ MIESTO V KANADSKOM PROSTREDÍ

histórie staršej generácie tak, aby mohli pokračovať v ich diele.

Oba tieto pohľady sú scestné, pritom možno ani netreba veľa, trochu pochopenia, porozumenia historických súvislostí a tolerance voči druhej skupine, a vzájomná cesta sa možno nájde. To je dôvodom aj tejto konferencie, preto by som sa na záver chcel poďakovať Ondrejovi Mihálovi za organizáciu tohto fóra a vám všetkým zúčastneným za to, že ste tu dnes prítomní. Tým ste dokázali, že vám budúcnosť slovenskej komunity nie je ľahostajná. Dúfajme, že ak aj dnes veľa problémov nevyriešime, aspoň ich bez obalu pomenujeme, to by bol dobrý prvý krok.

Ďakujem za pozornosť!

Richard Štilicha
(Slovak House, Canada.Sk Entertainment)

Richard Štilicha (top) and Pavel Džačko (bottom)

Slovenská komunita ako celok v Kanade neexistuje

Vážený pán veľvyslanec, vážené dámy, vážení páni,

definícia slova komunita nás učí, že sa jedná o skupinu ľudí na jednom alebo viacerých miestach, ktorí sú združení za spoločným cieľom alebo myšlienkou. Ak ideme teda diskutovať o slovenskej komunite v Kanade, ako prvé by sme mali zdefinovať o koho sa vlastne jedná. Veľa príspevkov, ktoré dnes budeme počuť bude rozoberať aktuálny stav a vývoj z minulosti, ja sa zameriam na pohľad do budúcnosti.

Ak sa držíme zmyslu definície, tak môj osobný názor je, že slovenská komunita ako celok v Kanade už neexistuje. Časy, keď všetci Slováci vyhľadávali spoločné miesta stretávania, spoločné hromadné akcie boli podmienené spoločným cieľom – bojom o samostatnosť Slovenska a faktom, že novoprišielci nutne potrebovali pomoc spoločenstva, sú preč. A s týmito časmi aj minulé dôvody definovať komunitu ako jeden v elký celok. Slovensko je už 18 rokov samostatná krajina, novoprišli Slováci prichádzajú jazykovo zdatní, poväčšine už s legálnym statusom landed imigranta. Preto sa nemôžeme čudovať, ak sa starý model komunity rozpadá pred našimi očami rovnako ako Rímska ríša.

Jedným z hlavných dôvodov existencie komunity je vzájomná pomoc, keď si jednotlivci nedokážu pomôcť sám a ako jednotlivci nemôže „prežiť“. V minulosti sme boli svedkami takéhoto združovania sa v spolkoch, ktorých väčšina pôsobila ako malé poisťovne a svojpomocné organizácie. Po zásahu federálnej vlády začiatkom 90tych rokov malé komunitné poisťovne zanikli a slovenské spolky odrazu stáli pred otázkou, ktorej dosah si zrejme vtedy ani nedokázali uvedomiť – čo ďalej. Aký „mandát“ by mala organizácia mať. ... Túto otázku defakto žiadny zo spolkov nedoriešil a dnes bohužiaľ stojíme pred skutočnosťou, keď spolky prirodzene zanikajú, respektíve majú minimálnu víziu ako pracovať s mladšími generáciami. Samozrejme, toto nie je dôsledok nepripravenosti či nedostatku snahy, bohužiaľ doba je nastavená tak, že nie je isté či je vôbec možné spoločnú víziu nájsť. A tak sme svedkom zúfalej snahy verbovať členstvo, keď neexistuje odpoveď na otázku „prečo by som sa mal stať členom...“. „Lebo sme Slováci“ nie je odpoveď, ktorá je pre nového prišielca dostatočná, organizácií a členských známok mal dosť v komunistickej mladosti, idea členstva niekde je v jeho vedomí spojená s racionálnou logikou. Ak na túto racionálnu otázku nedostane racionálnu odpoveď, zákonite nemá záujem.

Čo väčšina spolkov a skupín, vrátane tej imigračne najnovšej podceňuje, je aj spôsob akým sa medzi poslednou imigračnou vlnou zviditeľniť a ako sa „predať“. Častokrát sú to práve jednotlivci, ktorých jednanie spôsobuje veľké škody vonkajšiemu obrazu skupiny či spolku, bohužiaľ sme svedkami boja proti všetkému inému od formy tichej ignorácie až po verejné aktívne bojkotovanie akcií „tých druhých“, spojené s hysterickým telefonovaním od Kanady až po Slovensko, dokonca až po vyhrážky fyzickým násilím... pričom by úplne stačilo mať väčšiu a pokornejšiu snahu porozumieť. Toto bohužiaľ platí pre všetky vekové kategórie a skupiny.

Sme však svedkami aj úplne iných situácií, keď spolok má charakter záujmovej skupiny – divadlo či športový klub zákonite priláka členov zo všetkých vekových a imigračných skupín. Takže musíme bez zbytočných emócií priznať, že sa jedná o prirodzený stav, keď pominuli spoločné dôvody na združovanie sa, ostávajú dôvody záujmovej a tie má každá skupina iné. Ak by sme mali zmapovať možné vízie o budúcnosti, dostali by sme sa k týmto možnostiam: Zjednotenie Slovákov v Kanade v jednej veľkej komunite, alebo organizácii – toto je utopický

BUDÚCNOSŤ KANADSKO - SLOVENSKEJ KOMUNITY A JEJ MIESTO V KANADSKOM PROSTREDÍ

a úplne nereálny sen. Aký by bol dôvod na to aby novoprišlý imigrant vstupoval do nejakej organizácie? Len preto, že je Slováčok? Určite nie. Tí čo zažili komunizmus doma majú dosť povinného členstva, vízia členských príspevkov a formulárov je negatívna a odraduje. Ostávajú teda vecné a profesijné dôvody – ak by napríklad existovala organizácia, kde by nádejný člen mohol nájsť pomoc pri hľadaní práce, zdokonaľovaní sa v jazyku, tak by pravdepodobne členstvo zvážil.

Všetky ešte existujúce organizácie v slovenskej komunite v Kanade sú však postavené na národnostnom alebo kultúrnom princípe a preto keď mladý imigrant položí otázku – “a prečo by som sa mal stať členom?” odpoveď zväčša nedostane a rozhovor končí nedorozumením.

Navyše, žiadna ešte existujúca krajanská organizácia neponúka dostatočne “ekumenické” prostredie, kde by vierovyznanie, pohľad na históriu či názor na spoluprácu s inými komunitami nespôsobil neprekonateľné prekážky.

Zmieriť sa s faktom, že nová komunita sa vyformuje sama bez toho, aby sme urobili nejaké špeciálne kroky. Už teraz vidíme, že Slováci v Kanade sa grupujú podľa záujmu v, nie podľa národnosti. Už nevidíme organizácie s 1000 členmi, ale skôr malé skupinky, ktoré sú združené okolo divadiel, kultúrnych podujatí, športových záujmov... a poväčšine neexistuje prienik, týmto ľuďom stačí ich malý okruh a sú v ňom šťastní. Čo však všetky tieto skupiny potrebujú je pozornosť ostatných skupín a pomoc pri získavaní prostriedkov na svoju činnosť. Preto jediná formálna organizácia, ktorú podľa môjho názoru teraz potrebujeme je profesijná slovenská organizácia, ktorá by mala full time zamestnaných profesionálov zdatných v kanadskom práve, s vedomosťami ako získať granty zo Slovenska, ale aj z Kanady, a práve táto by zastrešovala všetky skupiny z praktických dôvodov, nie z ideologických.

Podľa názoru Slovenského Domu existujúca Národná rada spĺňa parametre. Jej mandát je byť strešnou organizáciou, bude potrebné doriešiť jej financovanie aby naozaj mohla zamestnať 3 profesionálov. Otázne je, či ostatné existujúce spolky stále akceptujú Národnú Radu ako strešnú organizáciu, pretože tento prerod musí byť dielom nás všetkých a nová Národná Rada môže pracovať len s podporou celej komunity.

Ostatné existujúce organizácie by samostatne pokračovali vo svojej činnosti podľa svojej vôle a cieľov, bez toho, aby im strešná organizácia diktovala čo a ako majú robiť. Mimochodom, to nefunguje ani dnes a bolo by veľkou chybou si myslieť, že by ktorákoľvek existujúca organizácia akceptovala iné, ako profesionálne vedenie zastrešujúcej organizácie.

Preto navrhujeme dobre nadefinovať projekt premeny Národnej Rady na takúto organizáciu, nájsť dostatok financií na jej činnosť na prvý rok a predovšetkým zabezpečiť, že bude naozaj disponovať profesionálmi.

Môj osobný názor je, že tak ako Rímska ríša po dlhom trvaní dospela do bodu, keď sa jej úloha skončila a narodila sa nová spoločnosť, tak aj slovenská komunita v Kanade zažíva nový prerod a bude len na nás, či sa budeme stále cítiť jej súčasťou a priložíme ruku k dielu. Pýcha a pocit, že jednotlivec alebo spolok je držiteľom ultimátnej pravdy povedie do záhuby, nie do spoločnej budúcnosti. Jediné pokora, snaha spoznávať a popri tomto spoznávaní rešpektovať “inost” je zárukou prežitia. Keď už pre nič iné, tak preto, že to sú hodnoty, na ktorých je postavená multikultúrna komunita Kanady, na ktorú sme tak hrdí, a aj vďaka ktorej ešte slovenská komunita existuje.

Pavol Džačko
Tajomník Slovenského Domu v Toronte

„Máme komu odovzdať štafetu?“

Nie som historik aj keď moje šediný prezrádzajú skúsenosti Matuzalema. O etnografii som sa tu a tam dočítal a o Slovenskej komunite v Kanade viem z vlastných zážitkov. Aká je súčasná pozícia slovenských komunít v Kanade mám len sporadické informácie, ale dosť dobre viem z mojej 40 ročnej činnosti, že akosi sa vytráca a začína byť takmer neviditeľná. Naše rady na koncertoch, divadelných predstaveniach, večeroch poézie, akýchkoľvek kultúrnych podujatiach sa rapídne zmenšujú. Pionieri, ktorí boli prítomní na takmer každej slovenskej akcii zomreli a dokonca aj vlna, ktorá mala posilniť slovenskú komunitu v Kanade z roku 1968 už začína vymierať.

Rešpektujem želanie organizátorov, aby sme sa na tejto konferencii nevenovali historickým súvislostiam, lebo cítujem: „minulosť je dobre zdokumentovaná“. A predsa akosi ma omína slogan, ktorý som sa naučil ešte v škole: „Minulosť nás učí poznať budúcnosť“.

Predsa mi však dovoľte, len niekoľkými vetami nazrieť do našej blízkej histórie. Každý vážny historik 18. a 19. storočia, ktorý sa zamyslel nad emigráciou vyslovil viac-menej nasledovnú vetu: „Naši otcovia si do emigrácie priniesli pracovný elán, dve zdravé ruky, veriace srdce, slovenského ducha, Bibliu, modlitebňu knižku, pátričky a Transcius, aby ich tieto hodnoty udržali pri živote ako národ, ktorý má hlboké korene vo viere otcov.“

Historici na konci 20. storočia a na začiatku 21. storočia o emigrantoch píše: „Novo-prichádzajúci si do emigrácie prinášajú laptop, veľa informácií o možnostiach ako sa presadiť a realizovať“

Tí predtým potrebovali jeden druhého, aby si pomáhali v ťažkých začiatkoch a tak si budovali kostoly, kluby, strediská, svojpomocné organizácie. Potom sa stretávali okolo týchto inštitúcií, ku ktorým pribudli obchody, zdravotné zariadenia, vo veľkých mestách si vytvárali malé getá, aby prežili.

Dnešný emigrant nepotrebuje nikoho, vystačí si sám, rýchlo sa integruje a nemá záujem o nič, čo by ho prípadne viazalo so súkmeňovcami, lebo chce žiť v anonymite a v závetrí sveta. Dokonca aj pri sčítaní ľudu, každých 10 rokov odpovedá na otázky ako sa cíti: raz ako Čechoslovák, Slováč, občan Európskej únie, či svetoobčan. A pre nás a našu komunitu sa v tej chvíli stratil.

Ako tohto Európana, či svetoobčana, ktorý žije v anonymite pozvať do slovenskej spoločnosti a do ktorej? Do tej, ktorá sa združuje okolo kostola, keď už dávno prestal veriť v Boha? Do tej rýdzo slovenskej, za ktorú sa už dávno hanbí, že je poznačená fašistickou, či komunistickou ideológiou? Do tej kultúrnej, ktorá sa nevie dohodnúť na koncepte? Do tej folklórnej, ktorá je síce na úrovni, ale doma sme tejto folklórnej kultúry mali toho viac ako dost? Do ktorej...? A tak ho lákame do kostola, na koncert, do divadla, na poéziu, na zábavu a nedarí sa nám to. Bojujeme o každého potencionálneho krajana, že ho možno osloví ten, alebo onen spevák, koncert, divadlo, alebo zabíjačka, či divočina. A tak hľadáme chytáky: To tu ešte nebolo! Jedinečný koncert! Príďte a neobanujete! Toto ste ešte nejdli! Takéto niečo ste ešte nezažili! Posedte s našim nezabudnuteľným spevákom, ktorého si pamätáte ešte pred 45 rokmi atď.

Zabudli sme na duchovne bohatstvo národa, z ktorého sme vyšli. Prestali sme si vážiť hodnoty ducha. Prestali sme sa stretávať a vymenili sme osobné stretnutia a rozhovory za čítanie, pri ktorom nám ľahko preletí 4-5 hodín ako voda, ale na stretnutie s priateľmi na koncerte nám už čas nevyhádza. Dokonca sme sa prestali rešpektovať, a byť hrdí na svoj pôvod. A keď sa predsa len náhodou stretneme už si nemáme čo povedať, lebo sme tak roztrieštení, tak do seba zahľadení, že sme vysoko povznesení nad tými, ktorí sa snažia ešte

BUDÚCNOSŤ KANADSKO - SLOVENSKEJ KOMUNITY A JEJ MIESTO V KANADSKOM PROSTREDÍ

niečo tvoriť pre svojet..

Kde sa stala chyba? Kde sme zabľúdili? Je ešte možné ponúknuť jeden druhému kus spolupatričnosti? Dobré a milé slovo? Kus dobrého umenia, ktoré by pookrialo?

Áno je!

My, ktorí sa snažíme tu a tam ponúknuť kus dobrého umenia alebo si len uctiť tých, ktorí čosi vytvorili a nás Slovákov prestavili tu v ďalekej cudzine máme sv ojih potomkov, ktorým odovzdáme štafetu?

Áno. Prvoradou úlohou je pozrieť sa na seba. Ako sme disciplinovaní. Nezáleží čo robíme, akí sme dôležití, ale kto sme. Myslíme to, čo robíme úprimne a nezištne, alebo naše záujmy sú postranné, ziskuchtivé. Skutočne dnes už nejde o to, koľko nás bude sedieť na tej alebo onej akcii, ale aké poslanstvo nesieme, alebo len jednoducho, čo chceme povedať.

Druhou zásadou je, koho získame pre našu prácu, kým sa obklopíme. Iste poznáte výraz: Môžeš priviesť koňa k vode, ale nemôžeš ho prinútiť aby sa napil." Je niekoľko možností ako motivovať. Jedna sa ponúka, keď ma slané jedlo, vysmädol a napije sa s chuťou vody. Naši súkmeňovci keď budú hladní a smädní po duchovnej potrave, či po dobrej spoločnosti prídu. Je veľmi potrebné vytvoriť hlad po umení, spoločenstve a ponúknuť ozaj cenný zážitok.

Konečne komu odovzdáme štafetu dedičstva, aby sme si uctili predkov a tým si uctili samých seba a tých, ktorí nás povzniesli ako národ, pretože bez nich by sme dnes nič neznali.

Ako hovorí básnik :“ Uctite ocov mozole krvavé,
Uctite, čo ti životom dobyli,
Nepovoľujte každý svojej hlave,
Boj bijuc, na ich vstaňte si mohyly.

Môj obdiv uznanie a úcta patri všetkým, ktorí nešetria silami a obetujú svoj čas pre povznesenie ducha a skostného slovenského dedičstva.

Ďakujem Vám za pozornosť.

Dušan Tóth

predseda kultúrnej komisie, Slovensko Kanadského spolku Milana Rastislava Štefánika

Dušan Tóth

The Future of Slovak Communities in Canada (A personal view)

1. Slovak Communities

Despite an apparent decline, Slovak communities in Canada are alive and well. Past and present generations have build and maintained a broad community infrastructure, including churches, organizations, newspapers, radio and TV programs, dance groups, museums, sports groups (Sokol), and others, that still provide for anybody who is interested the backbone for engagement and participation in the community life. Although all of the above tools and vehicles are in a gradual decline, many of their functions have been superseded or enhanced by the internet, which enables every Slovak in Canada to be connected as never before, and participate in every aspect of Slovak social, political, professional, cultural, sport, and educational life in the community and even of the Slovak nation. Coupled with unobstructed travel, Slovaks in Canada could for the first time live here just as if they lived in Slovakia. Thus, new immigrants do not need to concentrate in major cities; they can be active and visible from wherever they live.

However, this could be a wrong approach to the whole topic. Most Slovak Canadians, myself included, came to Canada to start our new home where we plan to stay, live, work, raise families, and retire as Canadians. I have no interest in maintaining Slovak ghettos; I'd rather contribute to Canada and make our new homeland better. Of course, I can do it by applying my Slovak heritage, because it has much cultural, moral and social uniqueness that can also enhance the Canadian society as a whole. Hence, in my opinion, the Canadian plus Slovak values are better than just the Slovak alone. Otherwise, one could just take the first plane to Slovakia and live there happily ever after.

2. Support and visibility

The Slovak community is visible in Canada as long as we also engage and participate in events of interest for the Canadian community at large. When we develop a top talent that later becomes visible and well known in the whole city, province or even Canada, everybody is proud of them. From the times of tennis star Helen Kelesi to the filmmaker Ingrid Veninger, (not to mention the Slovak hockey players) all such individuals are identified in the mainstream media as of Slovak heritage. Thus, our community should help develop our young talents to the fullest, through scholarships, recognition and encouragement. The Canadian government will financially help Slovaks just like any other group, however, our community leaders must identify the programs that are available, then apply with quality proposals and when a grant is received, deliver the goods. For example, Heritage Canada financially supports Kanadsky Slovak, just like any ethnic newspaper that meets its strict criteria. Slovak Canadian charitable organizations use the tax advantages to support communities and our youth. Slovaks are visible and recognized in Canada as never before, in large measure because our identity is no longer confused by Czechoslovakism.

3. New generations of Slovak Canadians

Despite that most Canadian-born Slovaks no longer speak their mother tongue, young generations keep contacts with and awareness of Slovakia through internet and social media. Facebook, Skype and other social networks provide instant and almost intimate contact with family and friends, with discussions going on in English, Slovak, German and many other

BUDÚCNOSŤ KANADSKO - SLOVENSKEJ KOMUNITY A JEJ MIESTO V KANADSKOM PROSTREDÍ

languages, and Google translation enables everybody to understand each other. And when our grandchildren travel to Slovakia, they start to be interested in learning the language and about our Slovak heritage. Thus, to create opportunities to learn Slovak should be a priority. Fortunately, internet and the European Union are also coming to the rescue. For example, www.slovake.eu/sk provides free, interactive Slovak courses for beginners.

4. Expectations

The Slovak community should continue to focus on community social and cultural events (local and cross-Canada) and engage in quality participation at Canadian-organized events (such as caravans, festivals, sports and cultural events). I am very doubtful that any new organization would entice more activity than is being achieved by the existing ones. There were many new recent initiatives and most have fizzled out. Let's take the websites that were launched to connect us all: www.slovak.com, www.slovaktoronto.com, www.canada.sk, www.scnc.ca. and many others are not kept up to date although they started with so much promise (although several websites do keep current and connect well with the community, e.g. www.slovakmontreal.com, www.sk-bc.ca and others).

It is important that new initiatives are based on voluntarism. Those who are willing and able to volunteer their time, sacrifice, and even expenses tend to have a much better and deeper determination and endurance than someone who expects to make a living by becoming a "professional" Slovak.

5. Opportunities

The Slovak community can expect from the Canadian government (and provincial or municipal) only what is available to any other ethnic group. It is up to the community leaders to communicate, find out what is available and then coordinate the effort that the Slovak communities or groups can take advantage of such support. However, direct financial support for ethnic groups is being reduced for quite some time.

The Slovak government is very generous to Slovaks living abroad, and the financial support from USZZ is truly great, it helps us realize many projects that otherwise could not be achieved because of a lack of funds. Of course, the demand is greater than what is available, and only quality projects will succeed. Slovak organizations must work and cooperate with the USZZ to define the priorities. Focus on providing our youth with opportunities and tools to learn Slovak is important. So is the project for digitization of Slovak cultural heritage (films, books, TV programs). Hopefully, all such tools will be available online, thus accessible anytime anywhere. We should also support the many initiatives and projects organized by the Embassy of the Slovak Republic in Ottawa.

I am sorry that I could not attend this conference in person. However, my recommendation is to build our future on the existing infrastructure whenever possible. The whole community should support worthwhile projects and events, regardless of who is organizing them. Slovaks should also support 'for profit' events, such as concerts or 'kačacie hody' because where there is fun and good times, the whole community bonds together better. We, the "old timers" will support any new initiatives that are focused on the benefit of the Canadian Slovaks and our communities across Canada.

Thank you,

Paul Carnogursky,
Black Diamond, Alberta

Budúcnosť slovenskej komunity v Kanade (Osobný pohľad)

1. Slovenské spoločenstvo

Aj napriek zrejmemu poklesu aktivít, slovenské komunity v Kanade sú živé a zdravé. Predchádzajúce aj súčasné generácie vybudovali a udržiavajú rozsiahlu spoločenskú infraštruktúru, vrátane kostolov, organizácií, novín a spravodajov, rozhlasových a televíznych programov, tanečných skupín, športových spolkov (Sokol), a ďalších, takže každý, kto má záujem v nich nájde otvorené dvere pre zapojenie sa, účasti a tiež organizovaní nových podujatí v komunite. Aj keď všetky vyššie uvedené organizácie a inštitúcie sú v postupnom poklese, mnohé z ich funkcií sú dnes nahradené internetom, ktorý umožňuje každému Slovákov v Kanade byť spojený ako nikdy predtým, a zúčastňovať sa mnohých aspektov slovenského sociálneho, politického, odborného, kultúrneho, športového a vzdelávacieho života komunity ale aj slovenského národa. Spolu so slobodnou možnosťou cestovať môžu Slováci po prvýkrát žiť v Kanade skoro tak, ako keby žili na Slovensku. Takže noví prisťahovalci sa nemusia sústreďovať vo veľkých mestách, môžu byť aktívni a viditeľní z ktoréhokoľvek miesta, kde žijú.

To by však mohol byť zlý prístup k celej téme. Väčšina Slovenských Kanadanov, vrátane mňa, prišla do Kanady aby sme tu našli novej domov, kde plánujeme zostať, bývať, pracovať, vychovávať rodiny, a žiť na dôchodku ako slovenskí Kanadania. Nemám záujem zachovávať slovenské getá, radšej prispem Kanade aby bola naša nová vlasť lepšia. Samozrejme, môžem to robiť s pohľadom a hodnotou môjho slovenského dedičstva, ktoré má veľa kultúrnych, morálnych a spoločenských jedinečností, ktoré môžu tiež posilniť celú kanadskú spoločnosť. Podľa môjho názoru, kanadské plus slovenské hodnoty sú spolu lepšie ako iba čisto slovenské. V opačnom prípade by bolo možno lepšie nasadnúť na prvé lietadlo na Slovensko a žiť tam šťastne až do smrti.

2. Podpora a zviditeľnenie

Slovenská komunita je viditeľná v Kanade najmä keď sa zapájame a podieľame na širších podujatiach v rámci celého kanadského spoločenstva. Keď vychováme špičkový talent, ktorý sa neskôr zviditeľní a každý jeho/ju pozná v celom meste, provincii alebo v celej Kanade, všetci sú na takú hviezdu hrdí. Od čias kanadskej tenisovej jednotky Helen Keleşi po debutujúcu režisérku Ingrid Veninger (nehovoriac o slovenských hokejistov), všetky tieto osobnosti sú identifikované v masových médiách ako slovenského pôvodu. Preto by komunita mala pomáhať naplno rozvíjať naše mladé talenty, a to prostredníctvom štipendií, uznania a povzbudení. Kanadská vláda finančne pomôže Slovákom rovnako ako každej inej národnosti, ale najprv musia naši vodcovia zistiť, ktoré programy sú k dispozícii, potom vypracovať kvalitné návrhy, a keď dostanú grant, všetko sľúbené zrealizovať. Napríklad Heritage Canada finančne podporuje Kanadský Slováka, rovnako ako všetky etnické noviny, ktoré spĺňajú prísne vládne kritériá. Slovenské charitatívne organizácie v Kanade zase využívajú daňové výhody pre podporu komunity a našej mládeže. Slováci sú viditeľní a uznávaní v Kanade ako nikdy predtým, do značnej miery aj preto, že naša identita už nie je zahmlievaná čechoslovakizmom.

3. Nová generácia slovenských Kanadanov

Napriek tomu, že väčšina Slovákov narodených v Kanade už nehovorí svojou materskou rečou, mladá generácia udržiava kontakty a povedomie o Slovensku prostredníctvom internetu a sociálnych médií. Facebook, Skype a ďalšie sociálne siete poskytujú okamžitý a tak-

BUDÚCNOSŤ KANADSKO - SLOVENSKEJ KOMUNITY A JEJ MIESTO V KANADSKOM PROSTREDÍ

mer intímny kontakt s rodinou a priateľmi, a diskusie prebiehajú v angličtine, slovenčine, nemčine a mnohých iných jazykoch, a Google preklady umožňujú všetkým, aby si rozumeli. Keď naše vnúťatá cestujú na Slovensko, prehlbujú svoj záujem o štúdium jazyka a o ich slovenskom dedičstve. Preto vytvárať príležitosti pre štúdium slovenčiny by malo byť prioritou. Našťastie, internet a Európska únia takisto prichádzajú na pomoc. Napríklad www.slovake.eu/sk poskytuje zdarma interaktívne kurzy slovenčiny pre začiatočníkov.

4. Očakávania

Slovenská komunita by sa mala naďalej zameriavať na spoločenské a kultúrne podujatia (miestne ale aj pr e všetkých kanadských Slovákov) ale tiež sa k valitne zapájať do Kanadanmi organizovaných akcií (napr. karavány, festivaly, športové a kultúrne podujatia). Veľmi pochybujem, že nová organizácia priláka viac aktivít, ako to dokážu yie tradičné. Vzniklo veľa nových iniciatív a väčšina z nich sa v yparila. Zoberme si napríklad internetové stránky, ktoré nás mali všetkých spájať: www.slovak.com, www.slovaktoronto.com, www.canada.sk a www.scnc.ca a mnoho ďalších sú dnes zastaralé , bez novej aktualizácie, aj keď začínali tak sľubne (aj keď niektoré webové stránky sú udržiavané a aktuálne a dobre spájajú komunitu, napríklad www.slovakmontreal.com, www.sk-bc.ca a ďalšie).

Je dôležité, aby nové iniciatívy boli založené na dobrovoľnosti. Tí, ktorí sú ochotní a schopní dobrovoľne venovať svoj čas, námahu, a dokonca aj v ýdavky majú tendenciu mať oveľa lepšie a hlbšie odhodlanie a výdrž, ako niekto, kto očakáva, že sa uživí tým, že bude "profesionálnym" Slovákom.

5. Príležitosti

Slovenská komunita môže očakávať od kanadskej vlády (a provinčnej či miestnej), len to, čo je k dispozícii pre iné etnické skupiny. Je na vodcoch komunity zistiť, čo je k dispozícii a koordinovať úsilie, ako môžu slovenské komunity alebo skupiny takúto pomoci využiť. Avšak, finančná pomoc pre jednotlivé etnické skupiny je už na ústupe.

Slovenská vláda je veľmi štedrá ku Slovákom žijúcich v zahraničí a finančná podpora od ÚSZZ je naozaj skvelá, pomáha nám realizovať veľa projektov, ktoré by sa nemohli vzniknúť z dôvodu nedostatku finančných prostriedkov. Samozrejme, že dopyt je väčší ako prostriedky k dispozícii a len k valitné projekty budú úspešné . Slovenské organizácie musia priamo spolupracovať s ÚSZZ a pomôcť definovať priority. Zameriavanie sa na poskytovanie možností našim mladým ľuďom učiť sa slovenčinu je dôležité. Takisto je projekt digitalizácie slovenského kultúrneho dedičstva (filmy, knihy, televízne relácie). Dúfajme, že všetky tieto nástroje budú k dispozícii cez internet, a tak prístupné kedykoľvek a kdekoľvek. Mali by sme tiež podporovať iniciatívy a projekty organizované veľvyslanectvom Slovenskej republiky v Ottawe.

Je mi ľúto, že sa nemôžem zúčastniť na konferencii osobne. Avšak, moje odporúčanie je budovať našu budúcnosť na existujúcej infraštruktúre, kedykoľvek je to možné. Celá komunita by mala podporovať hodnotné projekty a podujatia, bez ohľadu na to, kto ich organizuje. Slováci by mali tiež podporovať komerčné podujatia, ako sú koncerty, alebo "kačacie hody", pretože tam, kde je zábava a dobrá nálada, sa celá komunita lepšie stmeluje. My "starousadlíci" budeme podporovať nové a hodnotné iniciatívy ktoré sú zamerané na prospech slovenských komunit v Kanade.

S pozdravom,

Paľo Čarnogurský,
Black Diamond, Alberta

Pár myšlienok do budúcnosti

Dovoľte, aby som sa predstavil, aj keď ma asi väčšina z vás pozná. Som Milan Popik a po dobu nejakých tých 25 rokov som bol jedným z organizátorov slovenského života v Toronte alebo lepšie povedané v južnom Ontariu. Bol som vedúcim tanečnej skupiny Toronto Slovak Dancers, podpredsedom Ústrednej Správy KSL (Kanadská Slovenska Liga), každým rokom v nejakej funkcii v 7. zbore KSL v Toronte, vo výbore KSNR (Kanadská Slovenska Národná Rada), v SKS (Svetový Kongres Slovákov) atd. Inými slovami myslím si, že mám bohatú skúsenosť v slovenskom živote v Kanade. Mojou hlavnou náplňou práce však bola práca s mládežou či v KSL, pri slovenskom kostole sv. Cyrila a Metoda, v SKS a tanečnej skupine Posledných 12 rokov som síce mimo priamej aktivity v organizáciách, ale keďže moji dvaja synovia prebrali štafetu po mne a stali sa organizátormi podujatí v SKNR, naša rodina pokračovala žiť spolkový život.

To len na krátke vysvetlenie prečo si trúfam niečo povedať k našej téme.

Naša slovenská emigrácia sa dá rozdeliť na tri druhy: ekonomickú, politickú a tých čo išli na skusy. Tí poslední nie sú zaujímaví, lebo sa nikde natrvalo neusadili. Ekonomická emigrácia je asi najväčšia. Politická zahŕňa najmä emigráciu povojnovú a tú tesne po roku 1968. Stará ekonomická a politická emigrácia má jeden spoločný znak - ani jedna nebola pripravená na emigráciu. Po 1968 mala síce podstatne viac vzdelaných ľudí, ale obe skupiny neovládali reč a vedeli o Kanade a spôsobe života tu veľmi málo. Preto bolo prirodzené, že sa spájali s rodákmi, aby si vymenili skúsenosti a pomáhali si v ťažkostiach. Preto si zakladali svoje fraternalistické organizácie, v ktorých mali životnú poisťku a pritom ich spájali v spoločenskom živote. Vzhľadom na to, že boli v eriaci stavali si kostoly a tak slovenská emigrácia bola aj naďalej dominantná reč, v ktorej sa modlili, komunikovali doma i v spolkoch.

Nejdem sa preberať teraz históriu, ale toto bola emigrácia, ktorá postavila základ slovenským komunitám, ktoré prežívajú doteraz a ona bola tá, čo až donedávna podporovala každé kultúrne podujatie. Nedá sa obísť skutočnosť, že každý kto je zapojený do organizovania akýchkoľvek podujatí v slovenskej pospolitosti, má dnes veľké problémy dostať ľudí, najmä mladých ľudí, na svoje podujatia. V iných referátoch ste počuli samé pekné analýzy stavu a aj uzávery, kde je asi pes zakopaný. Každý z nich mal kus právy. Svojho času, keď som robil akékoľvek podujatie, nebol problém mať 200 až 600 ľudí. Dnes je situácia trochu iná. Tá staršia generácia, ktorá pravidelne navštevovala všetko čo sa v slovenskej pospolitosti dialo vymrela alebo ešte dožíva svoju starobu a ich deti sa do slovenského života nezapájajú. Sú mnohé príčiny prečo, ale asimilácia bude asi hlavnou z nich. Problém je, že v snahe naučiť sa lepšie po anglicky, v ich rodinách sa vytratila slovenčina ako dorozumievací jazyk a tým aj kontakt s dovezenou kultúrou zo Slovenska. Mladí ľudia, ktorí nehovoria po slovensky predsa nepôjdu na slovenské divadlo, poéziu alebo aj slovenskú zábavu, kde sa spievajú slovenské pesničky. Aj keď existovali slovenské školy pri rôznych kostoloch, tam kde sa doma dovolilo, aby deti rozprávali s rodičmi anglicky, kde sa pozerala len anglická televízia, aj keby rodičia chceli udržať slovenské zvyky, ostalo to obyčajne pri zachovaní iba časti vianočných zvykov. Takže je len prirodzené, že slovenská kultúra ďalšej generácii nič neho vori a záujem o ňu je po väčšine nulový. A tam kde zostalo čo i len trocha záujmu, miešané manželstvá ďalšej generácie len urýchlili proces asimilácie. Áno, boli a sú výnimky, ale tie budúcnosť slovenskej komunity nezachránia. Toto hovorím o druhej, či tretej generácii slovenskej emigrácie v Kanade.

Dnes je tu však aj nová vlna emigrantov a sú pekné referáty o tejto skupine a príčinách nezájmu tejto skupiny o organizovaný život. Je to dnes naozaj početná skupina,

BUDÚCNOSŤ KANADSKO - SLOVENSKEJ KOMUNITY A JEJ MIESTO V KANADSKOM PROSTREDÍ

ktorá sa sporadicky stretáva na malých rodinných partách, ale o pravidelnú prácu je len malý, alebo žiadny záujem. Pováčšine prišli, keď nie s dobrou tak aspoň trochu angličtiny, mnohí s prácou zabezpečenou pred príchodom do Kanady. Mnohí z nich tu už niekoho po znali a tak na začiatok nepotrebovali sa obracať na slovenské kostoly či organizácie o pomoc. Nemali hlbokú vieru, aby v prvom rade hľadali slovenský kostol a tak ten navštívia až keď príde mamka alebo otec na návštevu, alebo ak potrebujú krst alebo iné sviatosti pre svoje deti. Je pravdou, že prvých desať rokov si tito mladí ľudia hľadajú svoje miesto v kanadskom živote, zakladajú si rodiny a tak na organizovanú aktivitu im nevychádza čas.

Nuž toto je súčasný stav ako ho ja vidím. Ako ďalej? Myslím že je zbytočné sa baviť o "vytiahnutí zo skríň" tých, čo sa stratili v kanadskom svete. O tom rozprávala Margita Dvorská, predsedníčka KSNR dlhé roky, ale bez úspechu. Možno sa podarilo vytriahnuť ich na jedno - dve podujatia, ale "košatý strom" z nich nevyrástol. Na oživenie slovenského verejného života je potrebné zaangažovať tých mladých, ktorí ešte slovenského ducha majú a majú záujem o organizovaný život. Samozrejme nájsť takých ľudí nie je ľahké, lebo vodcovia sa nerodia každý deň. Ak sa však taký nájde, je potrebné mu vyjsť ako sa len dá v ústrety a podporiť ho v jeho úsilí bez toho, aby mal pocit, že ho chceme vlastniť. Samozrejme je nato potrebná veľká čiastka trpezlivosti tých, ktorí ešte v organizáciách pracujú, lebo mladí v elákrát neradi počúvajú ponaučenia starších. Bolo by potrebné pomôcť im napojiť sa na existujúce aktivity, aby priniesli do nich svoj vplyv alebo pomôcť im zorganizovať podujatia, o ktoré by mali záujem.

To neznamená, že všetci teraz budú chodiť do divadla, na koncerty, hrať futbal či hokej. Ak sa však nájde záujem o nejakú aktivitu, poradiť im, ako z vlastného výtia môže vzniknúť niečo väčšie. Pomôcť im, aby ak sami chcú niečo zorganizovať cítili, že majú podporu komunity, ktorá tu existuje. Keď sme v roku 1969 ako noví emigranti začali hrať futbal pri jazere v parku "Sunnyside", vtedajší Ligári nám ponúkli či nechceme trénovať cez zimu a na jar vstúpiť do Torontskej futbalovej ligy. A tak sa zrodil futbalový tím SLOVAKIA, ktorý po niekoľko rokov reprezentoval slovenskú komunitu. Liga nám sponzorovala dresy a prispela na kopačky a po rozbití zopár okien na Ligovej Hale, na jar 1970 sme hrali Torontskú ligu. Počujem, že aj dnes mladí majú skupinu čo sa stretáva na futbal. Oslovil ich niekto? Mali by záujem? Už niekoľko rokov je tu hokejové mužstvo, ktoré hrá Torontskú súťaž, ale okrem seba nikoho nereprezentujú. Organizácie o nich vedia, ale oslovil ich niekto? A tak je to s divadlom, či inou aktivitou. Niečo sa zrodí a s nadšením sa to aj predvedie verejnosti v jednom meste, ale úspech zlyhá v nezáujme komunity. Raz pre nedostatok reklamy, raz pre špatne zvolený čas predstavenia, inokedy jednoducho, že ich nikto nepozná a tak nevie čo od nich očakávať. Ľudia si neuvedomujú, že je ľahšie ignorovať podujatie, ktoré robí niekto koho nepoznáme, ako keď ho r obí priateľ. Ak tí, ktorí sú schopní niečo dobrého urobiť, budú patriť do nejakého spoločenstva a začnú tam pracovať, je veľmi dobrá šanca, že toto spoločenstvo ich podporí, keď budú r obíť niečo oni sami.

Nie, slovenská komunita tohto času v Toronte, či iných väčších mestách, kde Slováci žijú, nie je mŕtva. Stále sa tu niečo deje, ale nie je to urobené tak, aby to komunita mohla podporiť.

Svojho času prvý slovenský veľvyslanec v Kanade pán Hykish sa vyjadril, že kanadskí Slováci sú "rozbití", lebo majú veľa spolkov. Ja som mu oponoval, že Slováci v Kanade sú pospájaní v záujmových skupinách. Čo im dáva identitu je, že svoju aktivitu prevádzajú ako Slováci. Len minulý týždeň mladí nadšenci, o ktorých som ani nevedel, že existujú, urobili koncert na počesť skupiny Elán. A boli výborní. Dali do toho veľa úsilia a úroveň bola, ja si myslím, veľmi dobrá, ale zostane to asi pri tom jednom koncerte. Bolo tam do 150 ľudí, ale mohlo byť 5-krát toľko, ak by im niekto pomohol.

Pán Martinček, honorárny konzul, spomenul, že slovenský život by mal byť riadený ako biznis. Že je potrebný reprezentačný výbor, ktorý by mal pod dohľadom reprezentáciu Slovákov v Kanade. Má pravdu, ale myslím, že netreba „vymýšľať koleso“. Dodnes ešte existuje KSNR a aj keď je akosi nefunkčná, lebo vek ľudí, ktorí sú v jej vedení poznačuje jej aktivitu. Tato

THE FUTURE OF THE CANADIAN SLOVAK COMMUNITY AND ITS PLACE IN THE CANADIAN ENVIRONMENT

organizácia existuje a jej meno je ešte v spisoch kanadských úradov ako organizácia reprezentujúca väčšinu Slovákov. Jej zaktivizovanie alebo obnovenie by umožnilo znovuoobnovenie stykov s vládou a s inými etnickými organizáciami v Kanade. Možno by bolo dobre pozrieť sa, či je možnosť ju zaktivizovať v prospech aktivít a naplnenia potrieb novej emigrácie. Ak áno, ušetrilo by sa veľa starostí, ak nie, potom zvážiť ako postaviť takýto výbor nanovo.

Je to úloha nie ľahká, najmä keď si uvedomíme, že ešte aj dnes sú v existujúcich organizáciách ľudia, ktorí si myslia, že len oni robia správne, len oni sú tí správni Slováci a ak svet nepôjde tak ako oni chcú, tak radšej nech zahynie. Nuž takýto prístup nepriláka ani starších ľudí nieto mladých.

Dnes táto konferencia mala mať podporu Úradu pre zahraničných Slovákov. Je to hanba, ale zásahy a klebety neprajníkov našej organizácie na Slovensko dokázali ohovoriť organizátorov tohto stretnutia a potrebu tohto podujatia v očiach predstaviteľov Úradu, ktorí začali pochybovať o správnosti podpory. Preto sme sa rozhodli im ich grant vrátiť a urobiť toto podujatie z vlastných zdrojov. Ale prepáčte mi ak poviem, že práve kvôli takýmto ľuďom, akí bojovali proti tomuto stretnutiu, mladí ľudia novej emigrácie medzi nás neprídu. Budú si aj naďalej robiť svoje vlastné aktivity v malom, tiež zo svojich vlastných zdrojov, ale v priateľskom ovzduší a slovenská komunita hoci početná, ak nezmeníme svoje spôsoby, pre svet okolo nás existovať nebude.

Ako ďalej?

Je potrebné, aby existujúce organizácie vykorenili zo svojich radov sebecké motívy a pokúsili sa znovu o komunikáciu medzi sebou a vytvorili atmosféru priateľstva a podpory jeden druhého, nie podozrievania a nenávisť, ak chcú existovať aj naďalej. Rešpekt voči názoru druhého a ochota si ho vypočuť je nevyhnutná vlastnosť v každej spoločnosti, ale je absolútne nevyhnutná, ak chceme aby niekto chcel medzi nás prísť a aj s nami zostať.

A to je myslím bod, na ktorom môžeme začať pracovať, ak chceme, aby naša ratolesť národa sa znovu rozzelenela.

A v tom nech nám Pán Boh pomáha.

Milan Popik

Milan Popik

The faraway Slovak grandchildren of Thunder Bay

What is the current state of the Slovak community in Thunder Bay, Ontario, the former Fort William and Port Arthur towns which after World War I housed the largest number of Slovaks in the country?

As something of an outsider, I believe that I can address this question. My heritage is typical of the average member of the Slovak Canadian community in Thunder Bay, in that I have one parent who has a Slovak background and one who has a different, in this case, Scandinavian background. Regarding the Slovak heritage I enjoy and respect, I am actually from my grandfather's side a fourth generation Slovak and from my grandmother's side a fifth generation Slovak. Slovaks have been coming to Thunder Bay since 1885, and by now, are well integrated into the multi-ethnic community of this city. In fact, unlike the Italian and Ukrainian immigrants who also came here in the earliest days, Slovaks inter-married at a much more frequent rate. Therefore there are many citizens living here who may trace their background to Slovak ancestors, but only an estimated 2,500 or so left who self-identify as Slovak on the census. This city had active immigration in the 1880s, the 1920s, the late 1930s, after the second world war, and to a lesser extent after the events of 1968. After that time, immigration was sparse, and oftentimes the families or individuals only stayed long enough to establish themselves in the new country and then moved on to larger cities like Montreal, Toronto or Vancouver.

What does this mean to the Slovak community in Thunder Bay?

It means firstly, that the largest number of Slovaks in the city actually came here after World War II and are now seniors. It means that there are few young people who have intimate, personal knowledge of Slovakia and who are willing to step into the shoes of those who have built, held positions and have contributed to the organizations and events that the Slovak community used to entertain. Despite that, those few who remain involved are extremely dedicated but it is difficult to keep things afloat without active and growing membership, and to do so in the way that it was done in the past, (that is, in the Slovak language), or for the same motivations that were important at one time (such as keeping alive the culture of a nation which was denied nationhood, or supporting each other as fellow immigrants in "the same boat" in terms of finances, ability to speak English and navigate the social rules and laws of a new country.).

What other factors play a role in determining the future of the Slovak community in this area?

One huge factor is the sheer distances between communities in Canada. To provide some perspective, I can give personal examples which illustrate this. When SLUK came to Canada they went to Folklorama in Winnipeg and I had to travel 800 km to attend their performances. That is much further than someone in Bratislava travelling to Warsaw (518 km) for instance, and yet Winnipeg is the nearest city to Thunder Bay. To attend this conference itself, I would have travelled for over a day and a half for 1,377 km (more than the distance from Bratislava to Moscow) and to travel to the Slovak communities on the east and west coasts of Canada it would be a staggering 2,456 km to Vancouver or 2,002 to Halifax. That is driving of course, and I could fly but the cost for Thunder Bay flights to Toronto or Vancouver are more than the cost of flights from Toronto to Bratislava (unless one gets a super sale deal and is lucky). So, one can see quite easily that Thunder Bay, like many other cities across the country, is quite isolated from the other Slovak communities. Just because something is happening in

THE FUTURE OF THE CANADIAN SLOVAK COMMUNITY AND ITS PLACE IN THE CANADIAN ENVIRONMENT

Toronto or Hamilton does not mean that Thunder Bay Slovaks could easily share in it, even though we are all technically in the same province of Ontario.

With little new immigration and an aging population of actual Slovak immigrants, what are the effects on the Slovak community?

This has resulted in the prominence of a few, very dedicated individuals who deal the lion's share of the organizing, liaising, working and producing for this community. Although many once regular events and some organizations have died or discontinued, the ones which remain are almost all peopled by the same persons. The list of current organizations is : Canadian Slovak League branch, president Peter Suffak, Vice President Joe Spavor, Secretary Angela Meady; St. Peter's Slovak Catholic Church, Trinity Lutheran Church, Jednota Branch, Zenska Jednota.

The Liga has a small number of members who meet irregularly but are still "holding on" to represent Slovaks in this city and are willing to take on event-planning as it may present itself. We do not have any regular events but have responded to occasional opportunities as they occur. The Jednota and Zenska Jednota have only a few members remaining, although many still receive the newsletters. Neither Trinity nor St. Peter's has a Slovak pastor or priest although each recognizes the historical importance of the Slovak immigrants in their development and ongoing support. As a small example of this I can point out a comment made by Very Rev. Pat Stilla who opined that "All the churches in town hate it when St. Peter's has a special event because all of the Slovak in town show up and the choirs and pews are empty at their churches that week." In other words, not everyone who has a Slovak background attends the Slovak churches; they instead attend the churches nearest their home. Likewise, St. Peter's church has inherited a congregation of different ethnicities - many Italians, some French and some Ojibwa who live near that church, so the congregation is quite different than it was through to the 1960s and early 70s.

All of this division and dissolution means that it is difficult to act as a group and to get information out to all of the persons in the city who might be interested in attending a Slovak event or being a member of an organization.

Also, as some families are into the sixth and seventh generation since their ancestor came to Canada, there are fewer and fewer who can speak Slovak fluently or who have a realistic appreciation for Slovak culture since they are not regularly exposed to it. For certain, everyone here has some exposure to the language and culture - the degree of this depending on their own family's adherence to tradition and interest in keeping it alive - but with some persons my own age who are now interested in genealogy I find that many have a very limited understanding of Slovak history or Slovakia today. For instance, some may remember a grandparent talking about coming from Orava and they believe that this must be a town or village. Their knowledge is broken and incomplete.

Nevertheless, whenever there has been a Slovak event in the city it has always been well-supported. There is a thirst for "all things Slovak" here and the desire and will to provide for this but not the bodies and monies. We cannot travel to a nearby centre to satisfy this thirst, nor has the larger Slovak community ever come to us. Also, since we are historically an important centre for Canadian Slovak history, we have sometimes been visited by researchers, interviewers and Slovak and Slovak Canadian media. We have cooperated fully, but we seldom see the results of these efforts as the researchers or camera crew leave and do not send us copies of articles, copies of the interviews, or even let us know when the television program will air in Canada. This can lead to a sense of being taken for granted or not treated with the same respect we afford those who come to us for information.

What would the current Slovak community benefit from? What would you like to see happen?

These are some ideas which I think could be beneficial or appreciated. Due to timing and my being in Europe at the time of this conference I was not able to survey the community

BUDÚCNOŠŤ KANADSKO - SLOVENSKEJ KOMUNITY A JEJ MIESTO V KANADSKOM PROSTREDÍ

for more ideas but as this is just the beginning of an ongoing dialogue , I would be happy to do so in the future and provide more ideas as well.

- English language programs related to Slovak culture - since so few are fluent here any longer
- informational programs which could provide a better understanding of Slovak culture - such as a visit from a professional dance group or choir, a travelling exhibit of kroje or other traditional crafts and arts, a workshop on kraslice or other activity (from Slovakia)
- genealogical assistance for those looking to connect to their roots - particularly from the Bytca archives, but also general information about how to research in Slovakia etc.
- use of technology to propagate information about Slovakia and to reach younger people who use Internet and the social media for both research and daily connecting and networking. If there is a event which is accessible and appealing to young people, the current FaceBook or other tool is the way to promote it to youth.
- the whole Canadian Slovak community would benefit from a more prominent position in Canadian news and politics. The current government policies which govern grants and other funding are very much geared to addressing the formerly ignored Aboriginal community or to appeasing the French community. One has to stand out and stand up to be noticed and make an extremely persuasive case to even get noticed by the Canadian federal or provincial government agencies. Their mandate is very different than it was circa 1967 when the focus was multiculturalism and European immigrants were the largest immigrant groups. Any current attention paid to multiculturalism would most likely be focused on the recent immigrants - Chinese, Vietnamese, Sudanese, Tamil etc. or on visible minorities rather than well-integrated seven generations-old Slovak Canadian communities such as ours.

Finally, I think that Thunder Bay, which has Canada's oldest remaining Slovak church, the oldest intact Slovak community and well over a hundred years of history, does have a key role to play in preserving and presenting and sharing Slovak Canadian history. But it should come out of this community or be done in concert with this community rather than seeing our old photos and memorabilia flow out to various agencies as it has in the past, and rather than seeing our seniors interviewed and filed away never to be seen or heard in our own community. We have often had to assert our role to other, larger cities to make the voices of our ancestors heard so that they might be properly recognized and honoured as the pioneers that they were. Thunder Bay could be easily overlooked as it is not a capital city, near other important cities or as active in Slovak Canadian activities as we used to be - that means that new immigrants may have no idea what was here and is here to know about.

I do not know what the future will bring to Slovaks in Canada but I am glad to see that it is being discussed and that ideas are being shared for developing future strategies which could support and strengthen us as a distinct group for both Canada and our homeland of Slovakia. There are elders with information and knowledge; there are young people with strong limbs and enthusiasm and there is technology to help broach the vast distances between cities. With this there is hope, and with cooperation between Slovakia and Canada there is continuity and reciprocation. At one time, the Slovaks in Thunder Bay built their own church and they also provided the money for churches to be built in the villages they had left behind. They supported two families both here and abroad and lived in two worlds in many respects. We do not want to see that precious connection severed and invite Slovakia to now assist an older community like Thunder Bay with educational and cultural resources to allow those "**far away grandchildren**" to re-discover what it means to be Slovak.

From Angela Mikita Meady, Thunder Bay, Ontario

Future of the Canadian Slovak Community and its Place in the Canadian Environment

Unfortunately, I was unable to attend the conference September 17, 2011. None the less with this document I am passing on my views regarding our Slovak community in Windsor. Please note that these are my personal views as the Director of the Slovak Domovina Dancers of Windsor and I hope they are helpful.

1. Windsor still has an active Slovak community. We have two dance groups: Rozmarin, which has children from the age of 5 to 15 and Domovina with dancers from 15 years of age and up. We have three Slovak parishes in Windsor: St. Cyril & Methodius Slovak Roman Catholic Church, St. Michael's Slovak Byzantine Catholic Church and Nativity Lutheran Church. Unfortunately, both St. Cyril & Methodius and St. Michael's are currently without a parish priest leaving our Slovak community in Windsor in a state of turmoil but definitely not invisible. Attendance at our churches has decreased over the years but this is a sign of the times and a trend within all churches as we see many closures and many put on the market.

2. Domovina is a member of the Multicultural Council of Windsor and Essex County and is quite active in our community. Each year we participate in Windsor's annual ethnocultural festival, Carrousel of the Nations, as well as in their other programs and endeavours. This gives us the opportunity to showcase our culture and present it to the community at large. We are also invited to perform for other groups. The programs the Canadian government offers are available to all groups, not specifically Slovaks or any one particular group, which is as it should be. It is up to each group to find out what programs and benefits are available. I believe there were more grants available to cultural groups in the past than there are today. However, our youth groups should get more support from our Slovak community rather than rely on the Canadian tax dollars.

3. Slovaks are definitely not an invisible minority in Canada. In Windsor, the Slovak community is well known. Many sports figures, especially hockey players, are prominently identified as "Slovak" especially since the formation of the Slovak Republic.

4. We do not need more organizations--that's not the answer. We need the existing ones need to reach out to our youth and offer more support. The English-speaking Slovak generation, if interested, will become involved in the life of the Slovak community but not necessarily in the same way as in the past. They were often made to feel intimidated and out of place by the Slovak-speaking community and find other ways to become involved through today's modern technology. Computers, Internet, the web, Facebook, sports, etc. play a more prominent role in their lives today and they are involved in a more personal way rather than through organizations.

5. For Domovina in Windsor, funding is always an issue and fundraising is always in the forefront. Currently, Windsor's employment level is at an all-time low and fundraising is very difficult. However, I don't think this should be an issue of the Canadian government. The Office of Slovaks Living Abroad has been very generous with grants but I believe their funding has decreased over the years also. We are very thankful for their past support. However, grant applications are very time consuming and I do feel more specific guidelines are needed. It is difficult to fill out a grant application when there are no criteria given and you have no knowledge of the basis on which funds are awarded. Often several groups will

BUDÚCNOSŤ KANADSKO - SLOVENSKEJ KOMUNITY A JEJ MIESTO V KANADSKOM PROSTREDÍ

apply for funds for the same purpose--one group is awarded funding while another is not. Why? If a certain amount is allotted for a specific purpose then perhaps funds should be distributed among the applicants rather than one group receiving funding and another nothing for the same purpose with no explanation.

Respectfully submitted by

Irene Timko, Director
Slovak Domovina Dancers of Windsor

Blanch Martinček Hanecak (top) and Anna Zapletal (bottom)

Poznámky z pohľadu Slovensko – kanadského kultúrneho spolku

"Vážený pán veľvyslanec, vážené predsedníctvo, vážení prítomní,

chcela by som poďakovať usporiadateľom za zorganizovanie dnešnej konferencie a za pozvanie sa jej zúčastniť. Je to dôležitý krok, ktorý Slovensko – kanadský kultúrny spolok a ja osobne si vysoko ceníme a očakávame dobré výsledky.

Moje krátke poznámky k bodom, ktoré boli uvedené pre dnešnú diskusiu by som povedala: v prvom rade potrebujeme mať medzi nami rešpekt, úctu a toleranciu jeden pre druhého, aj pre iné spolky a ich členov, bez ohľadu na to, o ktorý spolok ide, či náboženské vyznanie. Každý človek má právo na svoj názor i keď je iný ako ten náš. Všetci dobre vieme, že často sa rozšievajú medzi nami nezodpovedne nepravdivé slová.

My Kanaďania, slovenského pôvodu, máme veľa čo náš spája. Naše Slovensko, ľubozvučnú reč, kultúru našich rodičov, prírodné krásy krajiny, kde sme sa narodili, a o ktorej nám básnili celý život. Bohatá klenotnica, z ktorej mi čerpáme ako sú ľudové tance, kroje, hudba, spev, sú súčasťou skoro každej oslavy v našej slovenskej komunite. Chýba nám, ale slovenská literatúra a slovenské filmy. Taký filmový festival by mohol byť lákadlom pre mladých a príležitosťou ako poznať nielen minulosť, ale aj súčasný život nášho národa.

Je preto podľa mňa dôležité sústrediť sa na veci, ktoré nás spájajú a dokonca je možné, že sa niečo jeden od druhého aj naučíme! S finančného hľadiska a, každý spolok má svoje vlastné zdroje, niekedy dosť skromné. Chcem zdôrazniť, že Slovenská televízia, ktorá slúži nám všetkým, nutne potrebuje finančnú podporu nielen od nás, ale aj od Úradu v Bratislave, ak si ju chceme udržať. Vyzývam všetkých prítomných, aby tak urobili.

Pokiaľ ide o finančné príspevky kanadskej vlády pre slovenské spolky v Kanade, to je otázka, ktorá si vyžaduje zvlášť úvahu. Myslím si, že zástupcovia z každého slovenského spolku by mohli spoločne vypracovať koncept, čo vlastne potrebujeme a jednotne to predniesť na patričné oddelenie.

Pre informáciu, náš Slovensko - kanadský kultúrny spolok je majiteľom pozemku v Mississauga, kde poriadame rôzne podujatia cez jarné a letné obdobie. Naše letovisko, čiže Koliba Park, bolo zakúpené v roku 1946 a slúži nielen našim členom. Rôzne slovenské a iné spolky, jednotlivci, atď. si prenajímajú naše priestory a tak slúžime aj v erejnosti. Je to obojstranne užitočné a pre nás nutný príspevok do našej pokladnice. Údržba a náklady sú vysoké. Žiadnu finančnú podporu nedostávame, musíme byť sebestačný.

Vždy sme ochotní pomôcť kde treba, ako napríklad pre Slovensku televíziu, keď sme ponúkli náš Park a Kolibu zdarma pre dobrú spoločnú vec. To je vďačná spolupráca, a radi pomôžeme, kde môžeme prispieť.

Rada vypočujem všetky názory prednesené dnes. Verím, že spoločnými silami sa podarí nielen zachovať to slovenské čo máme, a na čo sme hrdí, ale i zvýšiť úroveň, keď budeme spolupracovať. Na záver by som chcela navrhnúť, že takéto stretnutie aké je dnes, by malo pokračovať aspoň raz do roka a aby sa konalo v Toronte či v najbližšom okolí a aby sa z dnešnej konferencie vytvoril nový výbor pre tento účel.

Anna Zapletal, predsedníčka,
Slovensko-kanadský kultúrny spolok, Toronto

Personal view on Slovak community in Canada

I came to Canada as a child in 1962 from Yugoslavia. I am half-Slovak and half-Serbian but these intrinsic facts are not central to my identity, my sense of self. I consider myself a non-hyphenated Canadian.

I am many things – a woman, a Christian, a family member (daughter/sister aunt/niece/cousin), a writer, an executive assistant, a West Toronto resident. How important are each of these aspects of my identity? In what ways do they affect my daily reality, the shape and texture of my life? How do they impact my decisions and choices – how and with whom I spend my time?

My life experience – needs, interests, dreams, lifestyle – will be very different from that of a 25 year old immigrant from Slovakia today. Yes, we share a connection. I love to hear Slovak spoken by strangers in the street (though I hear Serbian more often). Because I care about these people who are ethnically 'relatives' and now citizens of my country (Canada), I would like to offer some thoughts and ideas for consideration at this conference.

Some Questions that need to be asked and answered

- (1) What do Slovak Canadians have to offer to Canada that is unique?

This is the 21st century, and almost everything is considered in terms of 'adding value'. Everyone asks "what's in it for me?". To say that we deserve a grant of tax \$\$ just for being Slovak is not sound reasoning. We live in Canada and our tax \$\$ support our life here, regardless of the ethnic group from which we originate.

- (2) Slovak Canadians are not a large group and they are scattered. What will unite them?

For Slovak immigrants who came to Canada early in the 20th century, life was hard; so these small pockets of immigrants banded together, forging community from the common bonds of language and religion (Catholic or Lutheran, for the most part).

For today's younger immigrants, the common bonds are language and, possibly, an urban lifestyle, and certainly a broader international outlook.

As a group, they are less concerned with historic elements of culture, and what earlier immigrants experienced. That cannot be a focal point in events planned for today's Slovak Canadians. It can be a part of an event, but you need to appeal to their current situation and 'add value' – in other words, do something practical and add the cultural element for flavour.

IDEA: Sponsor a seminar – financial planning; starting a business in Ontario; buying your first home – and market it specifically to Slovak Canadians. Hold it at SCIC and have a display of art or photos by Slovak Canadians (eg., Ondro Mihal's photos). Play Slovak music, etc.

- (3) What motivates the current Slovak immigrants to come to Canada? It's important to know this if you want to relate to them.

THE FUTURE OF THE CANADIAN SLOVAK COMMUNITY AND ITS PLACE IN THE CANADIAN ENVIRONMENT

Today's Slovak immigrants already speak English. Their focus is on creating a good life in Canada. They are interested in job opportunities, nice homes and a comfortable lifestyle for their families – the same things people from other countries who come here, as well as native Canadians, desire and pursue.

Older Slovak Canadians had to fight to hold onto their language and religion and they institutionalized these as cultural goals. Today's immigrants are not interested in working to hold onto their 'heritage' and 'culture'; they are simply a part of their identity.

IDEA: Rather than focusing on what sets them apart (where they come from, their past) look at where they are and where they want to go. Organize a symposium featuring successful Slovak Canadians in different fields (Arts, business, government) and ask them to share their story. Again, use cultural elements as a backdrop (music, art, displays). Look for inexpensive venues (a large church hall perhaps) and spend your funds on a stipend to speakers and light refreshments.

(4) What can be done to encourage them to participate in Slovak Canadian cultural events? What's in it for them?

Young people today – regardless of where they are born, move to and live – are very much alike. They want to work, earn money, live comfortably, socialize with other young people, and pursue general interests such as sports and entertainment.

IDEA: They want to 'experience' life, so making them sit still for hours for a concert or lecture won't work. You need to use audio visual media, have variety, and let them be involved. Develop an interactive web page at www.slovak.com and advertise it to recent immigrants. Connect with them in practical ways and they may become interested in attending cultural events later.

Get to know these young Slovak Canadians, and ask them for ideas about meaningful ways of celebrating their Slovak heritage and culture here in Canada. Relationship building is key to reaching younger people of every ethnic group. They crave honest authentic interaction and will not tolerate being talked at.

(5) How is being Slovak relevant to them, in their lives here in Canada, today? I have no idea. Ask them.

IDEA: On the website, create a questionnaire on this subject. Advertise it. Review and analyze the results. Chances are they WANT to participate in something like this but no one has asked them.

It's a small world

The world is becoming more homogeneous and the lines we draw to separate ourselves are based less on ethnicity than on geography, religion, politics, economic status, interests, etc. White Europeans living middle-class or better are all similar to each another. Those who are different stand out: poor people from developing nations and visible minorities - who are just that, visible, so it's harder for them to 'blend in' (though I believe that most of their young people sincerely want to do just that).

Distinctive – but how?

Slovak immigrants are, for the most part, white and statistically Christian. So are Italians, Germans, Ukrainians, Greeks, Brazilians, etc. Those ethnic groups have a stronger presence and influence in Canada simply because there are more of them. Some have made a more obvious

BUDÚCNOSŤ KANADSKO - SLOVENSKEJ KOMUNITY A JEJ MIESTO V KANADSKOM PROSTREDÍ

contribution – Italians, for example, built many of the city's roads, homes and buildings decades ago.

Young Slovak immigrants today are easy to overlook and, I would venture to say, do not ask for or expect preferential treatment. Their strong desire is to fit in. Yes, they cling to their language and elements of their culture. Their children speak Slovak. But, as time goes by, this will change. As their children become mainstream Canadians, the last remnants of their Slovak identity will fade – even more quickly than was the case with my generation. (I am old enough to be a mother to these 20-30 year old Slovak immigrants of today.)

Plan of Action – Next Steps

Look at some of the ideas proposed above. Brainstorm others. Choose one. Start small and go from there.

My suggestion is to engage Slovak Canadians in a simple way – establish a connection. Do it via the website and advertise (Slovak TV, newspapers, emails, posters at churches, restaurants, flyers, word of mouth).

SIMPLE QUESTIONNAIRE: Rather than developing, announcing and advertising an event, start by gathering information. Connect with new Slovak Canadians and say, "We want to find out about your priorities, interests and needs, as Slovak Canadians. Tell us how we can help you." Demonstrate an interest in forming a relationship with them, and they will respond.

Questions should include:

- What are their immediate goals living in Canada? For themselves and for their children?
- What types of events or activities would you be interested in participating in/attending?
- What ideas do you have about preserving your Slovak language and culture for your children here in Canada?
- How can older, established Slovak Canadians best help younger/newer immigrants?

Slovak immigrants have immediate needs that are more pressing and important to them than cultural events. They may or may not be interested in history (and the experiences of earlier immigrants, our grandparents and parents). But I firmly believe that once a connection is established and relationships begin to form, and the two groups interact, this will change.

Yes, the gap between the two groups – philosophy, outlook, lifestyles and needs – may be wide, but it is not unbridgeable. Each group should respect, appreciate and learn from the other. Common ground – language, history, culture – should be celebrated in ways that appeal to both. Both groups need to have input as to the best ways to do that.

Some ideas for events for Slovak Canadians:

- (1) Interviews with Slovak Canadian 'artists' whether painters, poets, musicians, architects - on video, or live and in person. Casual refreshments and a meet-and-mingle atmosphere, rather than formal dinner or concert will be more appealing to younger folk.
- (2) Invite someone 'famous' from Slovakia that Slovak Canadians would be interested in meeting - for a lecture or concert, with person meet-and-greet time.
- (3) If you find a common theme - some topic these recent immigrants are interested in finding out about (some element of life in Canada), arrange for a seminar. If the

THE FUTURE OF THE CANADIAN SLOVAK COMMUNITY AND ITS PLACE IN THE CANADIAN ENVIRONMENT

speaker is Slovak too, great; but if not, that's OK. The idea is bring the Slovaks together. For example, financial planning, how to start a small business in Ontario - something like that.

(4) Organize an outing and invite only Slovak Canadians (and their families and friends) - e.g., bus trip to an apple orchard (owned by Slovaks?).

(5) Organize a Crafts Fair, or a Swap Meet (like a bazaar, but it's bring and trade, not buy) or an Entrepreneur's Fair (where Slovaks who have a business or skills to offer/sell, e.g., website design, photography, sewing, jewellery making) and have a booth, meet and mingle. Charge a small fee to participate, a small entrance fee, sell inexpensive refreshments.

Advertise it widely and encourage people to come.

In my experience, younger people today want to participate and experience life. They want to be and do. They will not just sit and listen. Interactive events are what they will respond to.

Leaving a Legacy

Our grandparents and our parents came to Canada to make a better life for their children. By and large, they have succeeded in this.

What will the history books say about the Slovak immigrants coming here today? More importantly, what do these young people want to be remembered for? Perhaps we should work backwards from there.

Conclusion

There's a lot to think about and discuss. A 'top down' approach should be discarded in favour of a 'grassroots' approach. In other words, reach out – talk and listen – to the people you wish to serve (i.e., recent, young Slovak immigrants).

Once the information is compiled and thoughtfully analyzed, develop a simple plan of action, based on two or three key goals. Avoid scattering resources. Two or three things done with excellence will succeed more surely than a diverse range of projects designed to appeal to a broad group of people (e.g., Slovak immigrants living in Canada).

Resources – people, money, time – are limited. Make the best choices and put in the best effort. Success will beget further interest, which will inspire new projects, which will contribute to future success.

One thing is for certain: the future cannot be served by replicating the past. As one of my favourite Christian teachers, Joyce Meyer, says: "you can't keep doing the same thing and expecting a different result."

I wish the conference success in its endeavours, and I would be happy to offer my assistance (for example, designing a questionnaire, writing emails, landing page, etc.)

Thank you and God bless you all.

By Vera (Vierka) Petkovsky – September 14, 2011

Personal thoughts and comments on the Slovak Community in Canada

I thank you for this opportunity to speak to you this afternoon to share with you some of my views on the status of the Slovak community in Canada. I was born and raised in the Greater Toronto Area, and my whole life revolved around the Slovak community in Canada. As a life-long parishioner of Sts. Cyril and Methodius Catholic Church, participant of the Toronto Slovak Dancers, and member of many Slovak organizations, I have witnessed many of the realities that have hurt our community in the past, and continue to plague us today. In my opinion, our problems seem to be centralized around the following obstacles:

- Lack of Identity in the Canadian Ethnic Community – We need to be more active in promoting our culture and heritage to the Canadian community. This includes: becoming more active in various ethnical councils across Canada; become more involved in the federal and provincial political arena; and begin interacting more with other ethnic groups.
- The Overlap in Mandates of Many Slovak Organizations – It is not enough for all of our existing organizations to want to promote Slovak Culture and Heritage in our Canadian environment. We need our organizations to be more specific. We need our existing organizations to become more active in the different aspects of our community. We need to start welcoming and helping new Slovaks that find their way to our community, encouraging our young children to participate in Slovak Folklore, and Slovak Schools. We need to continue looking for opportunities to bring our youth together through dance, song, theatre, and sports. We need to bring our young parents together so that they can share experiences of how to keep Slovak in their households. Furthermore, we cannot forget about our aging community members that have worked hard over the years to keep alive our Slovak passion.
- Active Participants in Existing Organizations Are Limited – Many of our organizations are stretched too thin with active participants. There never seems to be enough people to plan, promote, and organize activities, and the people that we do have, struggle with dividing their time between multiple organizations. Often this results in an unfair time allocation to all of their commitments, which leads to a lack of productivity and effectiveness.
- Stop Fighting Among Ourselves – One of the main reasons why our young people do not want anything to do with many of our existing organizations, is because of all the bickering, arguing, complaining, and fighting that takes place within the organizations, or among organizations.

The good news is that there is hope, although it will take a unified effort. We have the infrastructure in place with our existing organizations to correct the course our community is heading in. The Slovak Canadian National Council has tried to unify our community by bringing our various organizations together. For over 25 years, they have tried to promote and represent our Slovak community throughout Canada, and provide a platform where open communication between organizations can take place. We have a Slovak Heritage Museum, an Institute that has been documenting our Slovak Canadian history. We have a number folklore dance groups, a Slovak School where our children can learn to speak and read Slovak. We still have

THE FUTURE OF THE CANADIAN SLOVAK COMMUNITY AND ITS PLACE IN THE CANADIAN ENVIRONMENT

a number of Slovak churches that can still be used as a gathering place. The list goes on and on, but changes do need to take place, and soon.

Now, I'm not saying that I have all of the answers, but I do have a few suggestions to help get our community on track.

- First off, we need to unify our organizations. Each of our organizations plays a very important role within our community, but we need to work together if we want to survive in the years to come. No more fighting among each other, but rather establish a unified purpose and goal for all organizations that are willing to participate, and begin working for the good of our community, and not just for ourselves.
- Community events need to be organized for all members of our community, whether they belong to an organization, or not. We need to reach out to all ages, but focus on our youth and young children. They are the future of our community whether we like it or not.
- We need to improve communications between organizations, parishes, and our community as a whole. We need to start taking advantage of Social Media Sites, like Facebook, that keeps many of our young people already connected. We need to support sites like CANADA.SK that sends out emails effectively to spread news of upcoming functions.
- We need to hold more conferences like this one that will provide a venue for open discussions and sharing of ideas. We need to try our best to bring all interested parties to the table for this discussion, so that we get representative from each of the different aspects of the community we are trying to reach.
- Finally, we need to support our churches. They have always been the foundation and gather place for our community in the past, and can still be a valuable resource and meeting place on a more frequent basis.

The truly hard part is putting these thoughts into action. It will take time, money, resources, but most of all people. We need to start looking for any individuals in our community who are passionate about the community, and their Slovak heritage. We need to support them, and encourage them to let their passion touch others, regardless where that passion takes them. We need to be open-minded, and be willing to work together.

Thank you.

Mark Popik

Budúcnosť s pohľadu sv. Pavla v Toronte

Vážený pán veľvyslanec Slovenskej republiky v Kanade,
pán honorárny konzul Slovenskej republiky pre provinciu Ontario,
vážení páni a dámy, priatelia:

Pozvanie na túto konferenciu som nečakal. Bol som prekvapený, keď som ho dostal. Slová, že je konferencia určená pre všetkých súčasných alebo minulých, formálnych aj neformálnych komunitných lídrov, sa ma nedotkli.

Avšak, slová "hrdých na svoju domovinu, ktorí chcú prispieť k budúcnosti Slovákov v Kanade", ma pohnali k rozmyšľaniu. Preto som dnes sem prišiel. Úctivo zdravím všetkých a každého z vás.

Osemdesiatka sa mi škriabe na chrbát a o niekoľko mesiacov ju už z väzov nezhodím. S domovinou to mám trochu pomotané, ale na môj domov som hrdý. Ja som Slováč. Slovensko som navštívil v živote raz a pobudol som tam dva týždne. Predsa na svoj slovenský pôvod a na dedičstvo po mojich predkoch som hrdý a taký zostanem. Na vysvetlenie poviem tolko:

Spolu s rodičmi a dvoma mladšími sestrami, pred päťdesiatimi rokmi, ako dvadsaťšesť ročný som prišiel do Kanady z Južného Slovenska. Tento štát už nejestvuje. Moji rodičia, ale aj ich rodičia sa narodili v Rakúsko-Uhorsku. Tento štát dávno nejestvuje. Môj pra-pra-pradedo v mojej rodnej dedine už žil v roku 1797. On a šiesti dedičania svojimi podpismi sa zaručili dať učiteľovi na evanjelickej cirkevnej škole vyšší plat, aby u nich zostal a vyučoval deti po slovensky. To bolo v ríši rakúskeho cisára. Ani táto ríša už nejestvuje.

Moja rodná dedina vo Vojvodine na terajšom mieste jestvuje už 266 rokov. Slováci v nej žijú 260 rokov. Ja som hrdý na svoj domov, na môjho pra-pra-pradedu, ktorý pred 215 rokmi dbal, aby aj v novej domovine na Dolnej zemi, v mojej rodnej dedine, pracovala slovenská škola. Ak rozumiete reč, ktorou sa k vám prihovám, tak porozumiete, keď poviem, že námahu mojich rodičov a mojich dávnych predkov si ja osobne ctím a vážim.

Sme my, tu v Kanade žijúci Slováci, bez ohľadu na ktorej prístahovaleckej vlne sme sem prišli, naozaj ochotní spoločne pracovať a každý svojou hrivnou prispieť k budúcnosti Slovákov v Kanade, v našej novej domovine?

Pochybovači povedia, že sa to nikdy nestane. Áno, často sa medzi sebou hašteríme. Nepravníci Slovákov vždy hrali na túto kartu. Vonkajším obráťme chrbát. S priateľmi si pohovorme, a povedzme im, aby nabadúce aj oni prišli medzi nás a po vedali svoju mienku. Pred desiatimi rokmi sme dokázali, že to vieme urobiť. Projekt "Slováci v Kanade" — výstavy na Slovensku a vo Vojvodine, publikácia knihy "Slováci v Kanade svojimi očami" - bola náročná práca a podarila sa. Lebo sme pracovali spolu, ako jedna veľká rodina - ako slovenská komunita. Odvtedy sme sa akoby rozdelili. Získali sme tým niečo? Niektorí... možno, ako jednotlivci.

Ako slovenská komunita v Kanade? Sotvaže.

Nemám kryštálovú guľu jasnovidca, aby som mohol predpovedať cestu, ktorou pôjdeme po tejto konferencii. Ak vás to bude zaujímať, a môže nám i pomôcť pri hľadaní spoločnej cesty, spomeniem niečo zo svojej skúsenosti.

Som už viac ako päťdesiat rokov členom evanjelického a.v.cirkevného zboru sv. Pavla v Toronte. Zbor bol založený v roku 1942. Odvtedy sa služby božie konajú po slovensky, každú nedeľu, už sedemdesiat rokov. Viaceré pokusy o uvedenie angličtiny do bohoslužieb sa nepodarili. Ani pokus predať majetok (kostol a faru) a pripojiť sa do v elkého anglického zboru sa nepodaril. Členstvo sa jednoducho nechce vzdáť materinskej reči a viery otcov - svojho najvzácnejšieho

THE FUTURE OF THE CANADIAN SLOVAK COMMUNITY AND ITS PLACE IN THE CANADIAN ENVIRONMENT

dedičstva. V tomto predsavzatí sú cirkevníci takmer jednotní. Krízové situácie boli. Každá svojim spôsobom zbor poškodila. Ale zdravé jadro zboru zostáva jednotné a v tej húževnatej svornosti je jeho životaschopnosť.

Nenačím sa klamať. Podľa toho, ako svedčíme kto sme, i na pracovisku, i deti v škole a v hre, aj my v spoločnosti našich k anadských priateľov, tak sa vzpierame tomu, čomu raz podľahneme - asimilácii do kanadskej spoločnosti. Podľa toho, či propagujeme, bránime, keď načím, všetko čo je slovenské a so Slovenskom súvisiace, bude žiť aj slovenská komunita v Kanade. A svedčiť máme, musíme silne, hlasne, s presvedčením. Lebo imigrácia mladých ľudí zo Slovenska do Kanady je malá, starší sa rýchlo tratia....K noci sa chýli.

Skromné poznámky k navrhnutým témam konferencie:

- (1) Každý prisťahovelec do Kanady zakotví tam, kde niekoho pozná, alebo kde sa mu ponúka práca. Toto môžeme len málo ovplyvniť.
- (2) Slovenská komunita v Kanade by mala hovoriť jedným silným hlasom. Chceme sa my dať dokopy a domáhať sa, čo nám patrí? Bolo by načím.
- (3) To, že nekričíme, neplačeme, nepálime policajné autá, nevybájame v mestách výkladné okná, nekradneme zbožie v obchodoch, neplánujeme nezákonné akcie — túto obyčaj si zachovajme. Ale naučme sa aj my zastať do radu, keď sa aj z našich daní rozdávaajú peniaze. Patria aj nám a potrebujeme ich. Bohatých mecenášov v komunite nemáme.
- (4) Každá generácia sa o seba postará. Nemali by sme mladých nútiť k niečomu, čo ich nezaujíma. Podporíme ich a pomôžeme im v rámci našich možností, keď nás oslovia. Možno sa dobrovoľne pripoja.
- (5) V Kanade platíme dane, tu máme žiadať granty. Ak nám ich ponúka aj Slovensko, akokoľvek skromne, treba to vďačne prijať a nekritizovať. A tiež môžeme povedať, aby nám neposielali omnipotentátorov a staro-nové ošumelé veličiny. Bez nich sa nebudeme nudiť a Slovensko ušporí.

Súhrnom:

- Nominujeme 11 osôb do reprezentačného výboru Slovákov v Kanade
- Výkonný výbor nech má 5 osôb
- Tento výbor urobí plán práce na budúci rok 2012
- Vypracovať harmonogram slovenských podujatí (napr. aby neboli tri v jednu sobotu)
- Vypracovať portál Slovákov v Kanade, aby hovoril jedným hlasom za nás všetkých Neodkladať, ale zvoliť podobnú konferenciu v priebehu dvoch mesiacov

Ján Peťkovský, predseda slovenského evanj. a.v. CZ sv. Pavla v Toronte

Future of the Canadian Slovak Community and its Place in the Canadian Environment

Note: I believe that to build a future, you must know; understand; respect; and acknowledge the past and present. If there is no history, there is no credibility.

I agree our Community history is documented, but in what language? Can Canadian-born Slovaks read it? Are Slovak immigrants interested? Obviously important factors are missed. Permit me to recap: begin with, the Community has always been united according to times and needs of immigration. Early settlers in Fort William and Port Arthur, Slovak pioneers of the late 1800s and early 1900s, banded and worked together. Faith, volunteerism, work ethics were their tools.

In the 1920 they followed suit, and settled in major cities, like Montreal, Toronto, Winnipeg, and reaching out to smaller settlements immediately focussed on forming Slovak - Roman Catholic; Greek Catholic and Lutheran Parishes. These were the pillars on which a community was built and now stands. Together they congregated and looked for ways and means to deal with the Social and Cultural needs. Answer need for Organizations: eg. The Canadian Slovak League, First Catholic Slovak Union; Slovak Catholic Sokol, Canadian Slovak Benefit Society, Clubs and Cultural groups who provide programs of interest, wide scope of experience laid the structure to welcome all immigrants and serve as role models for future generations.

Participation and involvement

Working with all levels of Government, during the 1930' they experienced the depression, and still were determined to develop these organizations, branch out to cities and town in all provinces. Motto "For God and Nation" Objective: Retain and Promote Slovak Christian Cultural Heritage and Unique Identity.

1940's As Slovak Canadians, young men and women joined the Canadian forces fought and died. We, at home worked made bandages, and raised funds to purchase an ambulance for the Red Cross.

In the 1950's the Community welcomed with open arms the Displaced persons, from Slovakia and helped them to settle in Canada.

1967 focus was on Celebrating Canada's Centennial. Preparation began 1963. Slovak Canadians joyously responded to Mayor Drapeau's invitation, and actively participated. Sacrificing thousands of volunteer hours, hosting just under 2,000 visitors from all over the world. Results – A magnificent three hour Cultural Presentation, "Yesterday - Today & Tomorrow" with 300 performers from across Canada and over 10,000 in the audience.

1968 again the Community rallied to welcome the refugees from Slovakia. Community Leaders went to Ottawa and lobbied the government for help. They succeeded, with food, clothing lodging, health care, language courses etc. Organizations sponsored dinners, banquets and one on one, assistance for individuals and families.

1971 – The Slovak World Congress came into being. It was a unifying voice for Slovaks in Diaspora and all Slovaks rejoiced.

The same year, Multiculturalism came into effect – and our community was ready. Folk Art Councils sprouted in all cities across Canada. Slovaks became active participants in these Councils. Until to-day we continue to participate, and openly introduce and promote our unique Slovak identity and Culture.

THE FUTURE OF THE CANADIAN SLOVAK COMMUNITY AND ITS PLACE IN THE CANADIAN ENVIRONMENT

1984 – The Territorial Committee of the Slovak World Congress, incorporated as the Slovak Canadian National Council and since then serves as our official unifying force in Canada. Adhering to its mandate, and always working with and through the existing organizations, much has been achieved.

The fall of communism in 1989 brought drastic change for our Community. Community and individual focus was turned on to the land of our Ancestors. The borders were opened families were reunited.

Slovak Independence was fantastic for our Community in Canada – finally no one could confuse or deny our identity.

1 – There is no question - Slovak Communities exist in all parts of Canada. Predominantly in the same areas, however cities have expanded, with many suburbs, linking them to other cities. Relocation is necessary due to employment, economics, or education, therefore distances are greater. None the less we have and are a very viable and active community.

2 – Our responsibility is to follow in the footsteps of our forefathers. It is up to us to continue to lobby, get involved in programs available to all Canadians, in accordance with Government agendas. To be givers and not just takers!

3 – We are not an invisible minority! Only if we choose to be. The doors are open. It is our responsibility is to accept invitations from all levels of Government, participate at every opportunity, mingle with fellow Canadians and be vocal. We must be willing to sacrifice time, energy and personal finances.

4 – We do not need a special organization for this purpose.. We have established organizations and groups, with a variety of interesting programs to fulfill the social and cultural needs of the community. Their open door policy welcomes anyone who is sincere and is willing to offer and share their talents and expertise for the benefit of the community. We need and want continued unity and strength – so encourage newcomers to join, volunteer, contribute to the decision making progress, take on leadership-rolls. We need continuance and perseverance.

5 – We are challenged with distances which incur time consuming travel and competing with extra curriculum educational and sport activities. We need to encourage youth and adults to make every effort to learn the language, participate and support all Slovak activities. Utilizing modern technology still strengthen communication, between all generations. We also need to fully cooperate with organizations on this continent and with the Office of Slovaks Living Abroad, and the World Association of Slovaks Living Abroad, both in the Slovak Republic.

Respectfully submitted
Conference held
September 17th, 2011

Margaret A. Dvorsky
President , Slovak Canadian Heritage Museum

Budúcnosť s pohľadu Club Vojvodina

Vážení prítomní, dámy a páni,

Ďakujem Palkovi Džačkovi, že nás - klub „VOJVODINA“ - pozval na túto konferenciu. Klub dolnozemských Slovákov z Vojvodiny, ktorí žijeme tu v Toronte a okolo Toronta, je ako veľká rodina. Nie je nás veľa, ale sa ešte vždy stretávame, a dosť často. Raz do roka, obyčajne v júli, klub „VOJVODINA“ urobí piknik, na ktorom sú všetci Slováci a Slovenky, aj ich priatelia Kanadania, srdečne vítaní.

Ešte viac sa stretávame po domácnostiach, s príbuznými, ale aj so susedmi a kolegami na pracovisku, Slovákami i Kanadanmi; rozpráva sa zväčša po slovensky. Keď hostia zaujíma, trpezlivo mu na jeho otázky odpovieme, a aj podrobnejšie snáď ako by si prial, vysvetlíme čo znamená Slováci, či Slovensko. A myslím si, že by sme tak mali robiť všetci, keď máme k tomu príležitosť.

Hľa, prečo tak myslím. Myslím si, že je všeobecne známe (aspoň by tak malo byť), že Slováci odchádzajú zo Slovenska do sveta už viac ako tristo rokov. Na juhu Dolnej zeme sa osadili pred 266-imi rokmi. My sme ich potomkovia. Z Dolnej zeme sme prišli do Kanady, tu žijeme od roku 1923.

Do historických slovenských spolkov v Kanade sme sa začleňovali už od počiatku, hoci v menšom počte, predovšetkým do kostolov a náboženských zhromaždení. Toto je druhý prípad v nedávnych rokoch, keď sme boli verejne pozvaní, ako klub „VOJVODINA“, na stretnutie slovenských spolkov v Kanade. Pred dvoma rokmi 7. zbor KSL urobil v budove „Kanadského Slováka“ výstavu a stretnutie s členmi klubu „VOJVODINA“. Prišlo viac ako 200 ľudí. Bolo to pekné stretnutie - „Ako sa nepoznáme“- Žiaľbohu, aj ďalej sa nepoznáme.

Na veľkom letnom pikniku, ktorý zorganizovala Kanadská Slovenská Liga pred dvoma mesiacmi, som stretol priateľa Slováka. Poznáme sa viac ako tridsať rokov. Po pozdrave mi hovorí: „Michal, máte tu veľmi pekný park“. Pri vchode do parku - pekný kus zeme, vhodnej pre stretnutie aj pár tisíc ľudí - je veľká tabuľa s nadpisom KARLOVAC, chorvátsky park.

Toto sa opakuje často a vždy mi to urobí dobrú náladu. Osoba žijúca v Kanade, alebo na návšteve zo Slovenska, mi hovorí „Vy ste z Juhoslávie a ja vás dobre rozumiem!“ Usmejem sa, a iba si pomyslím „Bodaj by si ma nerozumel, veď rozprávam po slovensky“.

Bolo by dobre, keby sme si uvedomili, bez ohľadu odkiaľ zo Slovenska, či odinakiaľ pochádzame, akým dialektom či prízvukom rozprávame, do ktorého kostola chodíme alebo nechodíme, do ktorého spolku či klubu patríme alebo nepatríme, sme Slováci ak tak cítime a konáme. A slovenčinu, ktorú nás naučili naši rodičia, či starí rodičia, si vážme a budme na ňu vždy hrdí. Ja som.

Klub „VOJVODINA“ pracuje vyše 35 rokov. Sídlo je v Toronte, Ontáriu. Po pikniku roku 1983 sme požiadali vládu Ontária o po volenie, založiť klub. Právo na založenie sme dostali podľa korporačného zákona provincie Ontário, dňa 4. januára roku 1984, pod číslom 567630.

Ako cieľ sme si určili: zoskupovať osoby slovenského pôvodu, predovšetkým z Vojvodiny v Juhoslávii, udržiavať kultúru a zvyky rodného kraja, organizovať spoločenské a kultúrne podujatia aj s inými etnickými skupinami, organizovať spoločenské stretnutia, kultúrne výstavy a iné spoločenské činnosti pre členov klubu i našich kanadských priateľov.

Keď nás bolo viacej, stretli sme sa aj 120-ti na tanci a na pikniku nás bolo aj do 200 osôb. Dnes je situácia iná. Noví emigranti neprichádzajú, starší z nás zomierajú, mladší sa pos-

THE FUTURE OF THE CANADIAN SLOVAK COMMUNITY AND ITS PLACE IN THE CANADIAN ENVIRONMENT

tupne asimilujú a strácajú medzi Kanadanmi.

Poznámky ku piatim témam tohto seminára:

(1) Vaše ohodnotenie situácie, v ktorej sa slovenská komunita dnes v Kanade nachádza, sa každému nemusí páčiť, ale zodpovedá danej skutočnosti. Považujem za osožné , aby slovenská komunita v Kanade mala:

- reprezentačný výbor, povedzme 7 až 11 členov, ktorý by bol hlasom celej slovenskej komunity a autoritatívne by hovoril za nás všetkých ku kanadskej vláde a jej zastupiteľstvám;
- aby tento výbor hovoril za celú slovenskú komunitu aj ku slovenskej vláde a jej zastupiteľstvám, či odpovedal, keď vláda Slovenska hovorí k nám, priamo alebo cez jej zastupiteľstvá;
- reprezentačný informačný dvojjazyčný portál, SLOVÁCI v KANADE, ktorý by hovoril o nás všetkých a za každého z nás;

(2) Sú medzi nami viacerí, ktorí sú presvedčení, že dobre reprezentujú našu komunitu v Kanade. Avšak prišiel čas na výmenu stráže. Novo-staré veličiny a prístup k práci treba vymeniť novými osobami a novým prístupom k práci.

Na počiatok, navrhujem konať podľa (la) a (lb) hore.

(3) Nevynímame sa ani farbou pleti, oblekom, ani spôsobom života od väčšiny Kanadanov. Hovorí sa, škripajúce koleso polievajú vodou, či olejom.

Treba skúsiť hlasne vízgať, ale jednohlasne. (Zase, (la) hore).

(4) Chúlolistivá, trápna, ale mimoriadne dôležitá otázka.

Tento problém patrí mladšej, anglicky hovoriacej, ale ešte slovensky cítiacej generácii.

(5) Vystrieť ruku a čakať, že nám niečo do nej spadne automaticky, tu či odtiaľ, vari nepostačí. Najprv sa musíme my dohodnúť, čo naša slovenská komunita v Kanade potrebuje, aby sa nestratila.

Michael Pavlis,
Predseda, Club Vojvodina, Toronto

Michal Pavlis

Niečo o Slovákoch vo Vancouveri a v okolí.

Žijem v kanadskej provincii Britská Kolumbia vyše 25 rokov a spolupodieľam sa na živote viacerých slovenských komunit vo Vancouveri a v okolí. Som administrátorom webového portálu www.sk-bc.ca, ktorý som pomenoval Portál slovenských komunit v BC a zodpovedným redaktorom slovenského časopisu Slovo z Britskej Kolumbie ([w www.sk-bc.ca/pdf](http://www.sk-bc.ca/pdf)), ktorý vychádza od decembra 2007 zhruba 3-4 krát do roka.

Napriek tomu nemám ani mandát ani právo hovoriť v mene žiadnej zo slovenských komunit žijúcich v BC. P reto nasledovné riadky treba čítať nie ako opis skutocnosti, ale skôr ako sa skutočnosť javí z môjho obmedzeného zorného uhla.

Patrím do slovenskej farnosti sv. Cyrila a Metoda v New Westminster v Britskej Kolumbii. Sme najzápadnejšou slovenskou farnosťou na oboch amerických kontinentoch, ďaleko od Toronta, ďaleko od Montrealu, ďaleko od provincie Ontário, kde je asi najväčšia koncentrácia slovenských emigrantov. Sme však živou farnosťou. Minulý rok (2010) sme oslávili 50. výročie založenia našej farnosti. Počas celých 50 rokov vo farnosti účinkovali slovenskí kňazi, 40 rokov to boli slovenskí jezuiti, potom otec Jozef Menuš a teraz je to otec Juraj Kopanický z bansko-bystrickej diecézy.

Určite by väčšina farníkov označila našu farnosť za viac ako iba prežívajúcu. Na jednej strane niekto môže spolu so slovenským porekadlom prehlásiť, že „Každá líška svoj chvost chváli“, na druhej strane však každý návštevník nášho kostola si môže všimnúť, že sa počas bohoslužieb slovenský spev mladých farníkov z chóru mieša s detským krikom a plačom, že sa malé deti, ktoré sa sotva naučili chodiť, motajú pri podávaní svätého prijímania pod nohami starých krivkajúcich farníkov. Sme živé farské spoločenstvo, v ktorom plačú malé deti a drobizy sa zvedavo motá okolo oltára s otázkou v očiach „Čo sa to tam deje?“. Pán Boh zaplať. (pozri tiež Farnosť sv. Cyrila a Metoda mojimi očami, 10. Číslo časopisu Slovo z BC, str. 2, http://www.sk-bc.ca/files/Slovo_10_lr.pdf)

Popri duchovných, národných, kultúrnych a spoločenských aktivitách, ktoré sa dejú vo farnosti sv. Cyrila a Metoda v New Westminsteri, krajanský život prebieha aj v iných krajanských komunitách. Viacerí krajanovia sú aktívnymi členmi Českého a Slovenského Združenia vo Vancouveri, ktoré organizuje rodinné, spoločenské a športové podujatia. Mnohí rodáci sú aktívni v Slovenskom poľovníckom klube sv. Huberta, spolupracujú pri nácviiku divadelných hier divadla „Za Rohem“ alebo sú členmi hudobnej skupiny Bohemian Express.

Z aktivít jednotlivcov, ktorí prispievajú k obohateniu kultúrneho a spoločenského života (nielen) slovenských emigrantov treba spomenúť Vianočné večere a koncerty, ktoré organizuje so svojimi priateľmi pán Dr. Viktor Neumann, stretnutia a diskotéky, ktoré usporadúva pani Marika Kovalčíková, časopis Slovak Heritage Live, ktorý vydáva pán Vladimír Linder a časopis Slovo z Britskej Kolumbie, ktorý so skupinou nadšencov vydáva pán Jozef Starosta.

Krajanské spolky ako 1. Slovenská Katolícka Jednota a Kanadská Slovenská Liga, ktoré boli veľmi aktívne v uplynulých desaťročiach a ktoré zohrali pozitívnu úlohu a postavili základy súčasného krajanského života, nie sú v dnešných dňoch viditeľné.

Emigrantský život Slovákov vo Vancouveri a v okolí nie je však statický. Čo tým chcem povedať je, že sa neskladá iba zo „zabehnutých“ aktivít a podujatí akými sú slávenie sviatkov liturgického roka vo farnosti sv. Cyrila a Metoda v New Westminster (Vianoce, Nový rok, Veľká noc, Cyrilo-Metodejské oslavy), fašiangové, letné, katarínske a silvestrovské zábavy, pikniky, volejbalové, futbalové stretnutia, obchodné podujatia, vianočné večere, predvianočné predaje ručných prác, detské večierky a iné. Medzi novými emigrantmi sa vždy nájde jeden-dvaja, ktorý

THE FUTURE OF THE CANADIAN SLOVAK COMMUNITY AND ITS PLACE IN THE CANADIAN ENVIRONMENT

prídu s novým elánom, s novými nápadmi a pokúsia sa začať niečo nové, poprípade obnoviť dačo, čo tu už bolo.

Tak tento rok vznikla tanečno-spevácka skupina českých a slovenských žien a dievčat ako aj spevácky miešaný zbor. Obe skupiny vystúpili na Európskom festivale v Burnaby, kde úspešne reprezentovali Slovenskú a Českú Republiku.

Na adresu tých komunit a jednotlivcov (spomenutých aj nespomenutých vyššie), ktorí organizujú podujatia pre našincov žijúcich ďaleko od rodnej krajiny v anglicky hovoriacom prostredí pán Dr. Neumann v 12. čísle časopisu Slovo z BC, str. 14, (www.sk-bc.ca/files/slovo_12_lowres.pdf) hovorí:

“Vysoko si vážim všetky aktivity (spomenuté vyššie) a hlavne ľudí za nimi. Viem z vlastnej skúsenosti, koľko úsilia, námahy, voľného času a taktiež financií je treba na zorganizovanie každého takéhoto podujatia. Tí, ktorí to robia, robia to z nezištných dôvodov, nie je za tým žiadne osobné obohacovanie alebo iné výhody, ako si možno mnohí ľudia myslia. Je to poctivá práca pre našu komunitu, pre oživenie jej ducho vného, kultúrneho a spoločenského života”.

Tolko k súčasnému duchovnému, kultúrnemu a spoločenskému životu Slovákov žijúcich vo Vancouveri a v okolí. Určite by sa dalo v eľa rozprávať aj o iných stránkach emigrantského života, o problémoch osamelých ľudí, o situácii starších ľudí, o hmotných, zdravotných, finančných, jazykových a iných problémoch, o (ne)zamestnanosti, o (ne)informovanosti, o tom ako je ťažko si nájsť partnerku/partnerku pre spoločný život ... V týchto oblastiach sa však cítim ešte menej povolaný a oprávnený posudzovať situáciu než v problematike duchovného, kultúrneho a spoločenského života svojich spolurodákov.

Je mi ľúto, že som sa nemohol zúčastniť konferencie, ktorá sa konala 17. septembra 2011 sa v Toronte a bola venovaná téme Budúcnosť Slovákov v Kanade. O to viac sa teším na zborník príspevkov z tejto konferencie. V pozvánke na konferenciu jej organizátori určili témy konferencie, ku ktorým pridám aspoň vetu-dve svojich postrehov:

1. Aká je súčasná pozícia slovenských komunit v Kanade? V minulosti boli Slováci sústredení v mestách ako Montreal, Winnipeg alebo Windsor. V súčasnosti historické komunity bohužiaľ vymierajú a nová imigrácia nenahrádza ich miesto v hlavných mestách, pričom začína byť roztrúsená a neviditeľná.

Je veľmi ťažko porovnávať situáciu Slovákov v Kanade v minulosti a v prítomnosti. Ako nás bude vnímať naše kanadské okolie, ako budeme viditeľní, závisí iba od nás. V predchádzajúcom texte som sa snažil opísať situáciu Slovákov vo Vancouveri a v okolí tak, ako ju sám vidím a cítim.

2. Ako je slovenská komunita v Kanadskom prostredí prezentovaná navonok, a ako by mala byť prezentovaná, vzhľadom na fakt že jej členovia takisto prostredníctvom daní prispievajú na multikultúrny rozvoj Kanady?

Podstatné podľa môjho názoru a mojich skúseností je, aby sme našu aktivitu nesmerovali iba do vlastných radov, aby sme neorganizovali iba podujatia, ktoré sú určené iba pre nás, kde sa MY dobre cítíme, kde sa my navzájom utvrdzujeme v tom, ako si nás kanadská spoločnosť nevšima. Je potrebné, aby naša aktivita bola orientovaná aj pre neslovenskú kanadskú populáciu.

Príkladom môže byť duchovný seminár Eliasa Vellu a Diany Maskarenas “Set free to live and love”, ktorý pred 2 rokmi zorganizovala slovenská farnosť sv. Cyrila a Metoda v New Westminsteri pod vedením otca Juraja Kopianického pre celú vancouverскую arcidiecézu. Sem-

BUDÚCNOSŤ KANADSKO - SLOVENSKEJ KOMUNITY A JEJ MIESTO V KANADSKOM PROSTREDÍ

inár mal veľký úspech a v tomto roku v decembri ho slovenská farnosť opäť organizuje.

Iným príkladom je koncert slovenského sláčikového orchestra Archi Di Slovakia, ktorý pred zopár rokmi zorganizoval pán Dr. Viktor Neumann. Do dnešného dňa sa členovia via kanadskej multikultúrnej farnosti sv. Kláry, kde Archi Di Slovakia tiež vystúpila, pýtajú kedy znova budú mať šancu vidieť a počuť takých skvelých slovenských umelcov.

Podobným úspešným a nákladným projektom bolo vystúpenie Teatro Tatro, ktorý počas Zimných olympijských hier v r.2010 realizovala pani Marika Kovalčíková.

V neposlednom rade činnosť honorárneho konzula pána Stanislava Lišiaka prispieva k viditeľnosti Slovenska a slovenských komunít žijúcich vo Vancouveri a v okolí.

3. Je slovenská komunita v Kanade považovaná za "neviditeľnú minoritu" keďže nie je okamžite identifikovateľná podľa farby pleti, vzhľadu alebo jazyka? Má tento pohľad priamy dosah na to že slovenská komunita nedostáva náležitú pozornosť kanadských grantových systémov ktoré sú vitálne dôležité pre prežitie komunít v zmiešanom prostredí?

Myslím si, že je dôležité ako prispievame k rozvoju multikultúrnej kanadskej pospolitosti a nie akú máme farbu pleti.

4. Ako je možné zapojiť a podporiť anglicko – slovensky hovoriacu generáciu do života slovenskej komunity a ktorá komunitná organizácia je kompetentná zaoberať sa touto otázkou?

Skôr by som po vedal, že otázku treba otočiť. Aké organizácie vytvoriť, aké prostriedky použiť, aké štruktúry zvoliť tak, aby boli nápomocné anglicko-slovenskej generácii lepšie sa zorientovať v komplexnosti multikultúrneho kanadského života a pri tom nezabudnúť na svoje korene.

5. Čo najviac trápi kanadských Slovákov v súčasnosti? Čo slovenská komunita očakáva od kanadskej vlády a čo od Slovenskej Republiky?

Túto otázku treba položiť nielen 20-30 zástupcom slovenských komunít, ale čo najväčšiemu počtu Slovákov žijúcich v Kanade, ako i tým, ktorým v žilách koluje iba 50%, 25% alebo menej slovenskej krvi. Túto otázku treba položiť rovnako služobne starším slovenským imigrantom, ako aj no vopríhádzajúcim Slovákom, ktorí hľadajú v Kanade nový domov. Na oslovenie všetkých týchto subjektov je potrebné použiť to, čo vládne svetom – informačný kanál – Internet.

Tieto otázky (podľa môjho názoru) treba riešiť v spolupráci nielen slovenských farností v Kanade, slovenských zastupiteľstiev, rôznych kanadsko-slovenských organizácií, spolkov a zoskupení, oduševnených jedincov, ale tiež v spolupráci s oficiálnymi kompetentnými slovenskými orgánmi, ktoré majú na starosti slovenské zahraničie.

Na záver by som rád pridal jeden citát (neviem, kto je jeho autorom), ktorý som dal ako motto pre Portál slovenských komunít v Britskej Kolumbii (www.sk-bc.ca):
Lepšie zažať jednu sviecu ako preklínať temnotu.

Jožo Starosta (jozef.starosta@sk-bc.ca)

Personal thoughts and comments

Dear Conference Participants,

I would like to begin by apologizing for not being able to attend this important conference, as it deals with a topic that's very close to me. In talking about the future of the Slovak community, we are in fact talking about our youth. I have been an active youth participant in the Slovak community my whole life, and helped organize a number of events to bring our youth together.

Being raised as part of the Slovak community in Toronto, I had been exposed to all aspects it had to offer. In my early years I didn't have much of a voice, but I listened carefully. As a young participant I attended a number of conferences, and meetings, and quickly observed that many of these seldom involved an open forum for Slovaks to share new thoughts and ideas to better the community. Instead, I found these gatherings spent more time arguing among themselves rather than being productive in dealing with the challenges they face.

More recently I have given suggestions to help and organize sporting events in which the youth could be drawn in or would be encouraged to play a more active role within the community. All of which the organizing group lacked any interest to incorporate into their event. Lately, even spontaneously organized sporting events spurred a greater youth turnout than any well thought event. This was demonstrated whilst the 2010 Olympic games when Slovakia played Canada in a contending play-off game. In a matter of 28 hours a crowd of more than 200 youth gathered to watch a game in the St. Cyril and Methodius Church hall. This proves not only that it can be done but more importantly, our Slovak youth are interested.

If the Slovak communities in Canada want to exist in the future, we need to encourage more youth activities. Events need to be organized with the primary target of bringing in our youth and keeping them involved. Activities like sporting events, dances with music that our youth would enjoy, or even try new ideas like goulash cooking contests.

Also, times have been steadily changing this millennium. Our old methods of communication is becoming less productive. Internet and social medias (Facebook, Twitter and Google+) are the way in which our youth communicate in this day and age. If we want to involve our youth into current activities these are the channels in which we need to approach them with.

Many of these ideas don't require money to execute but merely need to be accepted. I truly hope that this conference brings about the awareness of changes required to solidify a positive future of Slovak communities within Canada. I look forward to working with you in the future and wish you all a successful conference.

Sincerely,
Matthew Popik

Zhodnotenie činnosti Klubu Martina Rázusa v Tortonte počas jeho trvania v rokoch 2010/2011.

Klub Martina Rázusa pôsobí iba 20 mesiacov, založili sme ho v januári 2010 a korporovaný bol 4.februára 2010, pod registračným číslom # 1814923. Klub má 64 aktívnych členov z Toronto, Kitchener, Smithville a z Welland. Počet zaregistrovaných členov ustavične rastie.

Cieľom KMR je predstavovať slovenskú kultúru (literatúru, históriu, slovenské zvyky a tradície, slovenskú hudbu) v Kanade a to predovšetkým v slovenskej komunite, ale aj iným národom a národnostiam v Kanade. Dôležitou súčasťou zamerania klubu je udržať slovenský jazyk, nielen ako nástroj komunikácie, ale aj ako prostriedok vypovedania už spomenutých hodnôt. Tiež aj nadväzovať vzťahy tohto zamerania so Slovenskom. Už sme i nadviazali spoluprácu s Horehronským múzeom v Brezne, napríklad darovaním originálu listu Martina Rázusa.

KMR prezentoval slovenskú ľudovú hudbu kanadskej verejnosti minulý i súčasný rok vystúpením svojho hudobného telesa Collegia Musicum Toronto v torontskej knižnici.

Činnosť v roku 2010.

Naším prvým vystúpením pre krajanov bol koncert barokovej hudby 27.marca 2010, na ktorom hralo novozaložené hudobné teleso: Collegium Musicum Toronto v zložení - Pavel Frieder, Jolanta Bienek, Andrej Pevný a hostia. Koncert bol úspešný.

6.augusta 2010 Collegium Musicum Toronto vystúpilo vTPL. Predstavilo sa kanadskej verejnosti na vernisáži detskej výstavy s názvom: Umenie očami detí. Za svoje vystúpenie naši hudobníci dostali oceňujúci list s poďakovaním a s návrhom spolupráce do budúcnosti.

19.septembra 2010 bol Večer klasických melódií a Viedenských valčíkov, hralo Collegium Musicum Toronto a hostia. Večer bol spojený s podávaním večere a s premietaním diapozitívov.

26.decembra 2010 bol Vianočný koncert Collegia Musicum Toronto v Koledách a v Sviatočnej hudbe.

Činnosť v roku 2011.

19.februára 2011 sa konala Valentínska veselica hudby a tanca.

17.apríla 2011 - slávnostný koncert barokovej hudby.

29.mája 2011 - hudobno-poetické pásmo o Martinovi Rázusovi.

26.augusta 2011 - vystúpenie Collegia Musicum Toronto v torontskej knižnici, hrou slovenských ľudových piesní, počas otvorenia detskej výstavy.

September 2011 - hudobno-poetické pásmo : Za Tebou ... (Kristína Royová, Mária Rafajová, Milana Rúfus).

1.októbra 2011- prvý ročník detskej recitačnej súťaže : Maroško. Súťaž bude doplnená prezentovaním detských kresieb.

December 2011 - Vianočný koncert slávnostnej hudby.

Navrhujeme:

THE FUTURE OF THE CANADIAN SLOVAK COMMUNITY AND ITS PLACE IN THE CANADIAN ENVIRONMENT

- Nakoľko v Toronte pôsobí viacero spoločenských organizácií podobného zamerania, ako je KMR, bolo by potrebné včas koordinovať ich plán činnosti a po patričnej spoločnej dohode vydať akýsi záväzný kalendár podujatí na budúci rok.
- Uskutočniť spoločný "Slovenský deň", čím by sa nadviazala a podporila vzájomná spolupráca všetkých našich organizácií so zámerom predstaviť Slovensko i kanadskej verejnosti počas letných uličných festivalov, podobne ako to robia ostatné národy žijúce v Ontariu a v Toronte.
- Informovať o podujatiach našich slovenských organizácií nielen krajskú verejnosť, ale tiež včas posielat' potrebné informácie o nich i Veľvyslanectvu Slovenskej republiky v Ottawe.

Ďakujeme pánovi veľvyslancovi SR v Kanade Milanovi Kollárovi za jeho záujem o túto konferenciu. Veríme, že prinesie očakávané dobré výsledky pre nás všetkých.

Katarína Kozáková
predsedníčka KMR

Ján Petkovský

Future of the Canadian Slovak Community and its Place in the Canadian Environment

The Canadian Slovak League (CSL), founded in 1932, has played an important role for the cohesion of the Slovak community in Canada. And it has helped its members to integrate into Canadian society and thus contribute to the overall well-being of our adopted homeland. The Kanadský Slovák/The Canadian Slovak weekly newspaper together with its website (www.kanadskyslovak.ca) and Facebook group provides a fundamental link of information and communication to Slovaks in Canada and abroad.

What is the current involvement of Slovak Canadians in their communities?

The CSL organizes cultural and social events for Slovak Canadian communities through a network of thirteen branches across Canada. Despite decreases in membership due to deaths and other reasons, the CSL continues to attract new members. And the largest group are individuals in their 20s and 30s who want to uphold their Slovak roots. In many cases, these individuals are professionals and business people who want to volunteer their services to organize activities for the community.

The annual Slovak Day brings together well over 1,000 participants from Slovak communities in Ontario and other provinces as well as visitors from countries including Slovakia and the United States. Slovak Day is a great opportunity for grandparents, parents, and children to celebrate their Slovak heritage and strengthen the bonds between these generations of Slovaks in Canada.

Also, there is the virtual Slovak Canadian community that is connected through social media such as Facebook and Google+. For many this is the first point of contact to find information about Slovak Canadians in their communities.

What is the future of Slovak Canadian communities?

The Slovak Canadian community will continue to grow and thrive provided that there is:

- increased focus on community events that showcase the Slovak heritage and identity,
- expanded use of social media and websites to provide information about events and other topics of interest; and
- continued cooperation of Slovak Canadian organizations to work together on initiatives of mutual benefit to Slovak Canadians.

Respectfully submitted,

Mary Ann Doucette
President Canadian Slovak League

Slovak Translation now available on:

Appendix - 4 - Budúcnosť slovenskej komunity v Kanade (A.M. Doucette) / 68

Spoločenstvo dolnozemsých Slovákov Windsor, Essex.

Niekoľko rodín sa prisťahovalo do Kanady ešte pred vojnou 1940.

Vojvodinskí Slováci boli roľníci a prisťahovali sa na územie Windsoru, Essexu, Harrowu, Kingswille, Amherstburgu, Chathamu a Sarnie.

Cestovanie z Južoslávie do Kanady bolo len na pozvanie svojej rodiny. Roľníci potrebovali pomoc cez leto 4 – 6 mesiacov, a boli radi keď mohli nie len pomôcť rodine, ale mať robotníkov, ktorí rozumeli slovensky.

Starousadlíci žili blízko svojich krajanov, často sa stretávali, boli to aj väčšie rodiny, viacej detí, tak mali príležitosť hovoriť po slovensky a preto oni až do tretieho pokolenia v rodine rozprávali materinskou rečou.

Rodiny zo všetkých miest Vojvodiny žijúce v okolí Windsoru, ako Hložany, Kuplín, Pivnica, Petrovec, Silbaš, Kovačica, Padina a mnohé iné...

Starousadlíci boli veľmi pohostinní a veľmi radi priviezli svojich hostí k inej rodine, kde boli ďalší, „hostia - robotníci.“

V roku 1967 Kanada ponúkla návštevníkom príležitosť zostať v Kanade trvalo. Mnohé rodiny sa prisťahovali do Kanady, bolo viacej roboty pri pestovaní jablák a pri spracovaní inej zeleniny a ovocia.

Deti usadlíkov začali pracovať v rôznom priemysle a odišli na školenia.

1955 autopriemysel FORD sa presťahoval do Oakville, spoločnosť prestala rásť. Slovenský, Chorvátsky, Srbský, Ukrajinský a Rumunský dom boli blízko továrne.

Viac sa rozprávalo po anglicky, mladí zostávali v mestách a ženili sa so školskými družkami, tak aj slovenské spoločenstvo začalo upadať.

Juhoslovenské povstanie a vojna za osamostatnenie republiky roku 1990, nepokoj a starosti o rodinu, ovplyvnili mnohé rodiny presťahovať sa.

Ďalšie rodiny s deťmi sa prisťahovali do Kanady, to neboli poľnohospodári. Mladí si našli zamestnanie v priemysle a rodiny sa viacej stretávali, kým sa prispôbili novému prostrediu, Ontario, Kanada.

Toto pomohlo osviežiť Spolok dolnozemsých Slovákov, združenie všetkých Slovákov bez rozdielu náboženskej príslušnosti...mladí majú dve tanečné skupiny (SK, YU) Rozmarín a Domovina, ktoré až dodnes účinkujú... Windor – Detroit, 20 rokov Slovenské Rádio rozhlas, 1 hodinu v sobotu.

Cirkevné osady sú malé, menej ako 100 osôb, tak sme rozdelení do mnohých spoločenských

BUDÚCNOSŤ KANADSKO - SLOVENSKEJ KOMUNITY A JEJ MIESTO V KANADSKOM PROSTREDÍ

skupín, mladí hovoria anglicky, záujem o zábavy zanikol.

Všeobecné stretnutie je len pri pohrebe – kde všetci môžu sedieť spoločne.

Od 1985 do 2005 spolok Vojvodina mal mnohé stretnutia, zábavy, pikniky, Mal svoju kapelu, prichádzali vojvodinskí Slováci z Detroitu, USA.

Spoločne sme mali zábavy a stretávali sme sa aj v kostoloch, kde boli oslavy.

Mestská knižnica mala mnohé knihy a pre malý záujem vymenila – predala slovenské knihy, dali tam knihy z Blízkeho východu, oni majú viacero čitateľov.

Obyvateľstvo Windsoru, menej prichodia z Európy a viac z iných krajín.

Naše prostredie je tak mnoho-kultúrne ako Toronto, máme istý počet národov, ale 10-krát menej obyvateľstva, takže sú menšiny mnoho, mnoho viditeľnejšie.

Mladí majú bohatý výber TV a zábavné programy, internet, mobily a toto je príčina prečo sa menej stretávame. Pohodlie nám zoberie mnoho času.

Čo by sa dalo urobiť? Ako povzbudiť záujem o slovenské dedičstvo?

Keď by rodiny mali STARÉ slovenské školské učebnice v rodinách kde sú deti a mladší, aby to videli a pripomenuli si Slovensko a jeho krásy.

Detské obrázkové knihy a rozprávky, CD, DVD o Slovensku budú zaujímavé pre deti aj pre starších...

Slovenské noviny, časopisy a rádio je dobré, hoci rádio je len v sobotu.

Naše cirkevné spoločenstvá „zlyhali“ v záchrane slovenského dedičstva, výchova detí a mládeže v náboženských školách je neviditeľná.

Moje poznatky o spoločenstve v okolí Windsoru, kde Slováci boli dobre známa spoločnosť, 3 kostoly a katolícke stredisko, ale „návštevníkov málo“.

Rímsko-katolícka farnosť mala okolo 500 rôznych slovenských kníh, sú preč.

Moje zážitky od 1965 do 1981 v spoločenstve Windsor, Harrow, Kingsville, Amherstburg, Leamington, Chatham, Sarnia, Bradford a Collingwood. Od roku 1981 do 2002 v Toronte a Hamiltonu a 2002 až 2011 okolie Windsoru.

Štefan Srnka

Ako pokračovať a chrániť si naše dedičstvo

Budúcnosť kanadsko-slovenskej komunity a jej miest o v kanadskom prostredí sa dotýka nás všetkých, ktorí žijeme v diaspóre. Naša organizácia Slovensko Kanadská spoločnosť Milana Rastislava Štefánika je vlastne pokračovaním Kanadsko-slovenského podporného spolku. Tento spolok vlastne zanikol v roku 2005.

Slovensko - Kanadsky spolok M.R. Štefánika bol založený 18-teho Augusta 2005 ako not-profit organizácia.

Purpose of the society:

- To provide a social environment in which members can meet and interact on the basis of their Slovak cultural heritage
- To promote and preserve the Slovak language, culture and history in Canada
- To conduct such activities as may be of benefit to the Slovak Canadian community

Spolok hneď na samom začiatku sa zapojil ku spolupráci s Toronským Slovenským divadlom pri realizácii divadelnej komédie Kubo.

Organizujeme pravidelne Mikulášsku nádielku pre deti, členov aj nečlenov, letný piknik, veľmi úspešný bowling pri ktorom zapájame našu mládež. A samozrejme organizujeme už štvrtý bal (dinner & dance). Tohto roku prvý krát sme pozvali známeho speváka so Slovenska Petra Stašáka.

Plánujeme na tento a budúci rok zapájať čo najviac našich členov do kultúrnej činnosti a vítame nových členov z radov novej emigrácie.

Naše rady rednú a my sa neustále zamýšľame ako revitalizovať spolok, ktorý má čo povedať nie len nám ale aj budúcim generáciám. Veď Milan Rastislav Štefánik pozíva veľkú úctu nie len na Slovensku, ale aj tu v ďalekej Kanade.

Preto sme sa zúčastnili konferencie - Budúcnosť kanadsko-slovenskej komunity- aby sme sa poučili a našli spôsob ako pokračovať a chrániť si naše dedičstvo otcov a dedičstvo naše.

Helena Švihran
predsedníčka
Slovensko-Kanadského spolku
Milana Radislava Štefánika

Appendix - 1 - Conference invitation and particulars

Conference on the
Future of the Canadian Slovak Community
and its Place in the Canadian Environment
September 17, 2011
Toronto, Ontario

The conference "The Future of the Canadian Slovak Community and its Place in the Canadian Environment" will be an open forum for the presentation of ideas about the future of Slovaks in Canada in the English or French-speaking parts of Canada. The future is a blank piece of paper and it is up to all of us to envision and create this future. It is a one-day seminar and representatives from Slovak organizations in Canada, the Slovak Canadian Embassy, some individuals from the U.S., the Office for Slovaks Living Abroad (Slovakia) and others who have something to say on this topic have been all been invited to attend or submit presentations

The date of the seminar is September 17, 2011 from 1 PM to 5 PM.

The presentations made at this conference will be published for a wider audience in the Conference Proceedings Journal. Those who forward a paper on this topic before September 15, 2011 will also be included with the Proceedings.

The seminar will be devoted to these topics:

1. Where are the Slovak communities in Canada today? In the past, there concentrations of Slovaks in cities like Montreal, Winnipeg and Windsor. Today, the historical Slovak communities are dying and new immigration is not necessarily gathering in major cities. they are much more scattered and therefore invisible.
2. How is this Slovak community in the Canadian environment presented and how should it be present, since our taxes contribute to culture, but the Canadian government does not have many programs for the Slovaks in Canada to benefit from our tax dollars.
3. Is the Slovak community an invisible minority in Canada? Not immediately identifiable by skin color, appearance or language, the Slovaks do not have a prominent identification as immigrants, and it is not therefore seen as necessary to pay attention to them with funding for the maintenance of their distinct heritage or survival.
4. How is it possible to entice and excite the English-speaking Slovak generation to become involved in the life of the Slovak community and what kind of organization would be appropriate for this development?
5. What bothers Slovak Canada today? What is it expected from the Canadian government bodies and what is it expected or what should it be expected from Slovakia?

The seminar is designed for all current or former leaders of the Slovak community who have an opinion or wish to make their views heard on the future of Slovaks in Canada and who have always been proud of their homeland - Slovakia.

THE FUTURE OF THE CANADIAN SLOVAK COMMUNITY AND ITS PLACE IN THE CANADIAN ENVIRONMENT

Location :

We ask and urge all who are interested in the future of the Slovak community in Canada to attend the 17th September Conference (in whole or in part) to be held in the Conference Room of the historical Montgomery Inn, 4709 Dundas Street West, Toronto, Ontario.

Presentation Particulars :

- Length of presentation or dissertation to a maximum of 15 minutes
- Length of submitted document to a maximum of 3 letter-sized pages
- Presentation or submission may be done in Slovak or English
- Content should be related to the described themes unless otherwise agreed upon with the organizers

Please NOTE: The conference focus is on the future and as such, historical background or discussion is not necessary. The past is well documented and our goal is to gather ideas about the future.

Outcomes :

What do we expect to result from this conference ?

Our aim is to launch an open dialogue, with the ultimate aim of reviving the Slovak community in Canada with its population of more than 100,000 and increasing reliance on English.

A Journal of Proceedings will be published, to serve as the basis for future discussion and as evidence that in Canada there are Slovaks who still wish to preserve and share their pride in their distinct identity and heritage. A copy of the Journal will be sent to the leaders of existing Slovak Canadian organizations, to the members of the Slovak National Council in charge of the Slovaks living abroad and other relevant organizations, so that all may deepen their understanding of the current issues related to Slovaks in Canada.

We hope to see and hear from each and every one of you.

Ondrej Mihál
President, Slovak Canadian Institute

Appendix - 2 - Pozvánka na konferenciu a jej mandát

SEMINÁR na tému
Budúcnosť slovensko kanadskej komunity
a jej miesto v kanadskom prostredí
September 17, 2011
Toronto, Ontario

Seminár „Budúcnosť slovensko kanadskej komunity a jej miesto v kanadskom prostredí“ by mal po prvýkrát otvoriť diskusiu o budúcnosti Slovákov v anglofónnej či frankofónnej Kanade. Na jednodňový seminár sú pozvaní nie len zástupcovia slovenských organizácií v Kanade, ale aj osoby, ktoré majú niečo na túto tému povedať. Budúcnosť je čistý papier, ktorý práve Slováci v Kanade budú písať. Naším cieľom je pozvať aj pár ľudí z USA a z Úradu pre Slovákov žijúcich v zahraničí na Slovensku.

Termín semináru je September 17, 2011 od 13 do 17 hodine.

Výsledok prezentácií bude publikovaný v zborníku kde sa zverejnia názory všetkých ktorý sa zúčastnia alebo pošlú príspevok do 15. septembra 2011.

Seminár by sa mal venovať týmto témam:

1. Kde je sústredená slovenská komunita v súčasnej Kanade. V minulosti to boli mestá ako Montreal, Toronto, Winnipeg a Windsor. Dnes historická slovenská komunita vymiera a nová nemá potrebu sa koncentrovať vo veľkých kanadských mestách. Dnes sú oveľa viac roztrúsení a preto aj neviditeľní.
2. Ako sa táto komunita v kanadskom prostredí prezentuje a ako by sa mala

THE FUTURE OF THE CANADIAN SLOVAK COMMUNITY AND ITS PLACE IN THE CANADIAN ENVIRONMENT

prezentovať, keďže všetci vo forme daní prispievajú na kultúru, ale kanadská vláda takmer nič z týchto peňazí nedáva špecificky na Slovákov v Kanade.

3. Ako slovenská komunita prežíva ako neviditeľná menšina v Kanade. Farba pleti ani jazyk Slovákov dnes neprezerá ako prisťahovalcov, a preto sa neberú ako komunita, ktorá potrebuje pozornosť a finančné prostriedky na svoje prežitie alebo zachovanie.

4. Ako mladú či už len anglicky hovoriacu generáciu zapojiť do života slovenskej komunity a aké organizácie by sa mali vytvoriť pre jej budúci rozvoj.

5. Čo trápi dnešnú slovenskú Kanadu, čo očakáva od kanadských štátnych orgánov a čo očakáva alebo čo by mala očakávať od Slovenska.

Seminár je určený pre všetkých terajších alebo bývalých lídrov slovenskej komunity, ktorým aj v súčasnosti záleží na tom, aby boli Slováci v Kanade viditeľní a aj v budúcnosti boli stále hrdí na svoju domovinu - Slovensko.

Kde a čo sa očakáva od záujemcov

Prosíme a žiadame všetkých ktorí majú záujem o budúcnosť slovenskej komunity v Kanade aby sa zúčastnili 17. Septembra 2011 (alebo čiastočne) v konferenčnej miestnosti historickej budove Montgomery Inn, 4709 Dundas Street West, Toronto, Ontario.

- Dĺžka prezentácie alebo dizertácie maximum 15 minút.
- Dĺžka dokumentu maximum 3 tlačené A4 strany (letter size pages).
- Prezentácia môže byť v slovenskom alebo v anglickom jazyku ako aj dizertačný dokument.
- Tému – na hore menované body alebo podľa dohody s organizátormi. V žiadnom prípade konferencia nie je na to aby sa diskutovali dnešné či historické udalosti.

Výsledok semináru

Nemožno naivne očakávať, že jeden seminár veľa zmení, ale našim cieľom je začať otvorený dialóg, ktorého cieľom by bolo oživenie slovenskej komunity a jej viac ako 100 000 členov, ktorí v čoraz väčšej miere rozprávajú len po anglicky.

Aby všetci mali možnosť lepšie spoznať a analyzovať či diskutovať názory účastníkov tak bude publikovaný z konferencie zborník ktorý bude slúžiť ako základ a signál, že v Kanade i naďalej žijú Slováci, ktorí nechcú byť asimilovaní. Kópie budú zaslané všetkým líderom a existujúcim organizáciám v Kanade, poslancom Národnej rady Slovenskej republiky, ktorí majú na starosti Slovákov žijúcich v zahraničí (a ďalším organizáciám), aby sa mohli lepšie oboznámiť s problematikou Slovákov v Kanade.

Ondrej Mihál
Prezident, Kanadský Slovenský Inštitút

Boj o budúcnosť.

„Slovenská komunita v Kanade dnes a jej potenciál v budúcnosti“

Slovenské spoločenstvá v Kanade, ktoré boli v minulosti založené na svojpomocných, náboženských a národných vzťahoch, sú mŕtve. A toto umieranie bolo skutočne pomalé a bolestné. V súčasnosti máme mnohé „spiace“ organizácie, ktoré existujú ale nemajú skutočný význam, lebo im chýba efektívne vedenie, duša a budúcnosť. Slabá účasť na tejto konferencii, ktorá bola zorganizovaná na diskusiu o tejto otázke a vlažná odozva na ňu, sú len ďalším dôkazom tejto skutočnosti.

Nechcem sa dlho zastať pri histórii kanadských Slovákov, ale rád by som poukázal na niektoré všeobecne známe skutočnosti, ktoré boli kľúčovými z hľadiska zamerania tejto konferencie.

Kto sme dnes a ako sme sa tam dostali?

Zánik svojpomocných organizácií bol výsledkom nedostatočného rešpektu zo strany Slovákov k týmto historickým spolkom, rovnako ako aj zo strany kanadskej vlády, ktorá ich začiatkom 21. storočia všetky prinútila zatvoriť svoje kancelárie a hľadať si nový mandát. Niektoré sa o to pokúsili, iné len jednoducho zavreli svoje dvere.

Zanikanie slovenských náboženských organizácií bolo pomaly sa vlečúcou skazou, bolestnou na prežitie i na pozeranie. Od vydania našej knihy *Náboženský život Slovákov v Kanade* v roku 2010 boli za vreté ďalšie tri rímskokatolícke kostoly. Ich zabíjakom v tom prípade nie je kanadská vláda, ale niečo oveľa bližšie k nám. Ich verní členovia vymierajú a ich deti a vnúčatá radšej chodia do neslovenských kostolov.

Národne orientované organizácie, stratili svoje opodstatnenie koncom 20. storočia, pretože v roku 1989 padol komunistický režim v Československu a následne 1.1. 1993 vznikla samostatná Slovenská republika, a tak domovská krajina už nepotrebovala podporu z Kanady.

Prechod na špecializovanejšie organizácie kanadských Slovákov:

- Masmédia, ktoré by boli hlasom komunity kanadských Slovákov, vlastne nikdy reálne neexistovali na národnej a len v malej miere na lokálnej úrovni. Tie, ktoré fungovali, slúžili často len potrebám svojich domovských organizácií..
- Slovenský rozhlas nikdy nemal veľký úspech a zanikol už pred mnohými rokmi, pretože nikdy sa mu nepodarilo nájsť poslucháčsku základňu a dostatok financií z reklám.
- Na národnej úrovni neuspeli ani slovenské noviny, ale skôr na úrovni politickej a spolkovéj. Zánik svojpomocných spolkov viedol k vykrvácaniu ich novín, ktoré boli odsúdené k zániku už od začiatku, pretože sa venovali iba malým a obmedzeným čitateľským skupinám. Jediné prežívajúce noviny „Kanadský Slovák“ napriek svojmu názvu slúžia potrebám svojho majiteľa a nie kanadských Slovákov.
- Slovenské televízie začali svoje vysielanie v osemdesiatych rokoch 20. storočia v mnohých mestách a napriek svojmu sľubnému štartu, ich prežitie bolo vždy otáznou vzhľadom na nedostatok financií z reklám a od sponzorov. Dnes ešte pretrvávajú najúspešnejšie televízne programy v Toronte, a to hlavne vďaka zápalu

THE FUTURE OF THE CANADIAN SLOVAK COMMUNITY AND ITS PLACE IN THE CANADIAN ENVIRONMENT

vlastníkov a obrovskej finančnej podpore zo Slovenska. Ako dlho to môže vydržať?
To závisí od týchto jednotlivcov.

Presun k jednotlivcom a ľuďom, ktorí prispievajú k úspechu slovenských organizácií v Kanade:

V súčasnosti pozostáva komunita kanadských Slovákov z dobrovoľníkov, ako tomu vlastne bolo počas ich celej histórie.

V minulosti boli títo dobrovoľníci veľmi zapálení pokiaľ ide o ich vieru v slovenský národ v Kanade, ale takýto typ dobrovoľníkov už vymrel alebo vymiera a noví mladí ľudia neponúkajú také nadšenie, oddanosť alebo peniaze. A keď už ho voríme o peniazoch, s výnimkou vydavateľa Kanadského Slováka, títo ľudia robia svoju prácu bez nároku na akúkoľvek odmenu.

Dnes nájdeme dobrovoľníctvo všade a po znám mnoho mladých kanadských Slovákov, ktorí každý týždeň venujú veľa hodín na dobré veci. Avšak mladí kanadskí Slováci nemajú podobný pocit, ktorý by ich viedol, aby sa stali dobrovoľníkmi pre oslabené slovenské organizácie. Príčin je mnoho, ako napríklad:

- vidia, že nemajú budúcnosť.
- práca pre zanikajúce organizácie ich nenaplnia.
- necítia, že by mali niečo spoločné zo Slovenskom.

Osobitosť, ktorá bola taká charakteristická pre ich rodičov a starých rodičov, chýba 99,9% mladým kanadským Slovákom. A tak podujatia, ako sú festivaly slovenskej mládeže, slovenské pikniky, spomienkové kultúrne akcie (na Štefánika, Tisa či iných), zimné tancovačky či dokonca bazáre organizované kostolmi, zostanú len k apitolou jednej z mojich k nich o Slovákoch v Kanade.

Asimilácia zachvátila svet, čo vysvetľuje mnohé neduhy slovenskej komunity v Kanade. Ale dôvod úplného kolapsu komunity kanadských Slovákov nemožno zväzdať len asimiláciu. Existujú aj iné príčiny, ako napríklad:

Zmena postavenia Slovenskej republiky (pred rokom 1989 a po ňom).
Nedostatočná podpora kanadskej vlády „neviditeľným“ menšinám
Veľké vzdialenosti medzi jednotlivými komunitami kanadských Slovákov, ktoré komplikujú budovanie siete spolupráce a znemožňujú vzájomné väzby.
Chýbajúca ochota, či dokonca potreba spolupracovať s inými organizáciami.

Peniaze.

Jednoducho povedané dnes nemáme dosť finančných prostriedkov na realizáciu projektov alebo zapltenie telefónneho čísla národnej alebo lokálnej organizácie, ktorá by sa pokúsila pracovať so Slovákami v Kanade.

Kvôli rozdeleniu Slovákov a neschopnosti včerajších vodcov predvídať, držať spolu a plánovať, nemáme budovy, finančne stabilné nadácie, národné inštitúcie či mladých ľudí veriacich v národné poslanie slovenských inštitúcií v Kanade. Ešte i dodnes mnohí z týchto včerajších vodcov veria tomu, že všetko je jednoducho tak, ako má byť. Majú svoj titul prezidenta alebo niečoho podobného, ale nikoho tým neoklamú.

BUDÚCNOSŤ KANADSKO - SLOVENSKEJ KOMUNITY A JEJ MIESTO V KANADSKOM PROSTREDÍ

Ako sme na to v porovnaní s inými?

Nie veľmi dobre! Keď sa porovnáme s inými, ostatnými slovanskými skupinami ako Srbi, Chorváti a Ukrajinci či neslovanskými skupinami ako Maďari, Lotyšci či Litvania, ktoré takisto potrebovali uchovať svoju kultúru pri živote, pretože ich krajiny boli okupované alebo za železnou oponou, tak dodnes sú aktívne prítomní, majú svoje kultúrne agentúry, reštaurácie, tanečné skupiny, kostoly a spoločenstvá. Zmizneme z mapy Kanady. Dokonca aj Česi majú svoj Masarykov inštitút!

Pravda je taká, že predchádzajúce generácie Slovákov pri svojom boji za vlastnú identitu a prežitie neplánovali dobre svoju budúcnosť. Snažili sa prežiť do nasledujúceho dňa. Nikdy nedošlo k plánovaniu budúcnosti, možno preto, lebo sa predpokladalo, že stále to bude rovnaké. A navyše určitú vinu za naše problémy nesie na svojich pleciach slovenská vláda a štátne organizácie, ktorých poslaním je podpora Slovákov v zahraničí ako aj mimovládne organizácie, ako je Ma tica slovenská. Dnes na ich čele stoja noví vedúci predstavitelia, ale nemôžeme povedať, že sa veľa zmenilo k lepšiemu. Úrad pre Slovákov žijúcich v zahraničí doteraz neposlal peniaze na sľúbené granty, a to sme v polovici septembra! Myslím, že sa to nezmení, že to bude opäť organizácia, ktorá často vychádza z hesla „O nás, bez nás!“, čiže existujú pre nás, ale zabúdajú s nami ho voriť a berú do úvahy potreby, aké sme mali koncom 90. rokov 20. storočia.

Akokoľvek sa na to pozriete, predstavy ľudí na Slovensku a niektorých pracovníkov bývalého veľvyslanectva v Ottawe, boli také, že kanadskí Slováci sú „na odpis“, a tak nalievať peniaze do Kanady nemá význam. Neraz som v súvislosti s finančnou pomocou upozornil na túto diskrimináciu, ale moje obavy väčšinou smerovali k hluchým ušiam. Napriek viacerým snahám o propagáciu toho, čo Slováci v Kanade urobili pre Slovensko (výstavy, knihy, účasť na konferenciách) nezmenili sme uhol pohľadu či názor na veľký význam ťažkej práce, vďaka ktorej kanadskí Slováci v minulosti v priebehu posledných 100 rokov poslali Slovákom desiatky miliónov dolárov. Čo sme dostávali späť po kvapkách alebo v minulosti, občas peniaze pre nás našli cestu do vreciek na Slovensku.

Teraz je však budúcnosť tu a komora je prázdna, či už ide o ľudí, majetok alebo peniaze. Pred nami je prázdna stránka našej budúcnosti.

Aká je naša štartovacia čiara?

Tak ako je zvykom pri každom probléme, prvým pravidlom je prísť na to, čo s ním treba robiť a potom si zvoliť bod, kam sa chcem dostať za 5, 10 rokov a o čom si trúfneme snívať za 15.

Nemáme žiadne plány, aké slovenské podujatia sa uskutočnia tento rok, aké projekty chceme zrealizovať v tomto roku a určite nemáme víziu, aká bude budúcnosť za 5, 10 alebo 15 rokov.

Ale je tu k dispozícii pomoc, pokiaľ ide o kontúry budúcnosti, pričom netreba znovuobjavovať Ameriku.

Môžeme ju nájsť v Kanade u iných národnostných menšín, ako sú Ukrajinci alebo Srbi či akokoľvek iná národnosť, ktorá čelila úspešne sa vyrovnala s takýmto problémom ešte pred nami. Požiadame ich o radu, aby sme nezopakovali rovnaké chyby ako oni a aby sme vedeli ako sa dostať z A do B v najkratšom možnom čase. Najúspešnejšou komunitou je komunita židovská. Prečo sa neobrátiť na ľudí, ktorí sú tu a vedia ako vyriešiť problémy s peniazmi, ľuďmi a vedením? Potrebujeme nadviazať otvorený dialóg s ostatnými národnosťami s cieľom dozvedieť sa, ako financujú, organizujú alebo získavajú granty a potom o našich zisteniach informovať každú slovenskú organizáciu.

THE FUTURE OF THE CANADIAN SLOVAK COMMUNITY AND ITS PLACE IN THE CANADIAN ENVIRONMENT

- Napríklad, ak Slováci skutočne potrebujú mať Múzeum kanadských Slovákov, treba sa porozprávať s Ukrajincami alebo Srbmi, ako sa im podarilo v tvoriť naozajstné múzeum, ako funguje, ako je financované a čo je jeho poslaním. Dodnes nemám predstavu, či sme niekedy oficiálne vytvorili slovenské múzeum! Aký je jeho mandát a kto ho vedie? Myslím, že ľudia, ktorí sabotovali túto konferenciu, si nikdy nevšimli toto múzeum.
- Treba uznať, že sme neuspeli pri tvorbe jednotného silného obrazu Slovákov v Kanade. Nie som zástancom jedinej organizácie alebo jediného prístupu, ale mali by sme sa aspoň pokúsiť dohodnúť na jednotnom obraze toho, kto sú to Slováci v Kanade.
- Očakávame, že naši vedúci predstavitelia, či už cirkevní, politickí alebo ekonomickí, zabezpečia našu budúcnosť, ale nedochádza k tomu. Dokonca aj slovenskí jezuiti opustili viac ako 60 miest po celej Kanade, kde poskytovali svoje služby a kostoly každej cirkvi bojujú o svoju existenciu. Obraz náboženských vodcov z minulosti, ktorí bojovali za svoje stádo ešte pretrvávajú na niektorých miestach ako Toronto, Montreal, Hamilton či Thunder Bay, aby som vymenoval aspoň niektoré, ale existuje mnoho prípadov zlyhania, ako je napríklad Kostol svätého Petra a svätého Pavla v Lethbridge, kde nikdy nemali slovenského kňaza alebo zatvorenú katedrálu v Toronte.

Máme veľkých i malých ekonomických lídrov, ktorí majú veľkolepé sny, ale neplánujú nejaké stále centrum pre všetkých Slovákov alebo nadáciu, ktorá by tento sen financovala. Vo väčšine prípadov to bol veľký koníček, ktorý umožňoval odpisovanie daňovej prírážky, pričom po sebe nezanechali žiadnu trvalú hmatateľnú pamiatku na svoju existenciu. V mnohých prípadoch potlačovali obnovu a pokrok a len sami premrhali peniaze na projekty, ktoré nikam nevedli. Preto sa musíme obrátiť na iné národnosti a organizácie, aby sme získali predstavu ako začať. My ako Slováci sme zlyhali.

Druhá možnosť je pozrieť sa na iné slovenské menšiny v Európe, či už v Českej republike, Maďarsku, Srbsku, Poľsku alebo na Ukrajinu. Aj u nich skončil komunizmus pred 20 rokmi a majú rovnaké problémy – nemajú majetok, peniaze, dobrovoľníkov, či ani len tradíciu dobrovoľníctva a skúsenosti s tvorbou budúcnosti svojich menšín. Napriek tomu sa všetci naučili jednu vec, a to je potreba profesionálneho centralizovaného orgánu, malého pokiaľ ide o veľkosť, ktorý však naozaj chce pomáhať ostatným organizáciám v krajine.

- Ich tajomstvom je vytvorenie profesionálnej národnej rady zlozenej z troch či štyroch ľudí, ktorí robia túto prácu pretože sú SCHOPNÍ niečo urobiť v budúcnosti a nie preto, že niečo urobili v minulosti. My máme dnes „spiacu“ organizáciu a výsledky hovoria samé za seba.
- V európskych krajinách je legitimita týchto orgánov založená na zákonoch o menšinách každej jednotlivé krajiny. My v Kanade nemáme takúto podporu od kanadskej vlády – pomáha len tým, ktorí si pomáhajú sami. Možnože legitimita národnej rady Slovákov v Kanade pochádza od Úradu pre Slovákov v zahraničí, ktorý míňa peniaze na kanadské projekty. Peniaze hýbu svetom, ale tu a teraz je to slepá cesta, ktorá nezohľadňuje potreby celej komunity. Ak sú peniaze dôležité, môžu byť možno jediným prostriedkom, ktorý prinúti Slovákov komunikovať medzi sebou a určiť si priority. Cieľom organizácie by nemalo byť len vedenie, ale aj koordinácia boja o peniaze a granty, ktoré sú k dispozícii v Kanade či kdekolvek inde na svete. Požiadajte o pomoc nie je zločin, nepožiadajte o ňu je samovražedné a my sa topíme!

Potrebujeme otvorený dialóg a nie vzájomnú konfrontáciu či podrazy, ktoré sú také časté medzi našimi organizáciami (dokonca aj k vôli tejto konferencii). Potrebujeme sa navzájom deliť o myšlienky a spýtať sa tých, ktorí ešte majú záujem, akú budúcnosť chceme vytvoriť a potom si to zapísať a šíriť tieto myšlienky medzi všetkými, ktorých sa to týka a získať

BUDÚCNOSŤ KANADSKO - SLOVENSKEJ KOMUNITY A JEJ MIESTO V KANADSKOM PROSTREDÍ

tak väčšiu spätnú väzbu. Je to dlhodobý projekt bez konca, ktorého cieľom je pohyblivý terč, ale stále je to lepšie riešenie ako neurčité ponevianie sa, ktoré poznáme od vzniku samostatnej Slovenskej republiky.

- Je na čase skončiť s vierou, že naši minulí lídri majú predstavu, o tom čo robiť.
- zlyhali v prípade svojpomocných spolkov (všetky sú zatvorené) a
- náboženských organizácií (6 zatvorených farností v priebehu 15 rokov), pretože neboli schopní zachrániť svoje vlastné organizácie, teda musíme
- prestať predstierať, že historické organizácie môžu dať akúkoľvek odpoveď.

Nájsť spôsob, ako spolupracovať s Úradom pre zahraničných Slovákov, aby sme dostali svoj spravodlivý podiel z peňazí, ktoré má Slovensko v úmysle minúť v mene svojej diaspóry. Nepodarilo sa nám to v žiadnom roku, odkedy sú tieto granty k dispozícii, s výnimkou roku 2002, keď Ministerstvo kultúry SR spravovalo Dom zahraničných Slovákov a poskytlo nám primerané financovanie na výstavu Slováci v Kanade.

Musíme využiť moc Internetu a televízie. Nie preto, že by tieto nové médiá samy o sebe vyriešili niečo, ale pretože ich využívajú mladí Slováci a medzi nimi by sme mali nájsť svojich nových lídrov, dobrovoľníkov a účastníkov slovenských podujatí.

- Facebook alebo YouTube sú síce iba prechodnou módou, za päť rokov to bude Google+ alebo iné médiá, ale sociálne siete budú určite v tej či onej podobe všadeprítomné.
- S YouTube môže mať každý hotový portál na pozeranie televíznych programov či videí, a tak sa každý dostane do každého domu s internetom všade na svete
- Prostredníctvom blogov môže každý prezentovať svoje myšlienky alebo si vytvoriť noviny pre ostatných, aby mohli reagovať alebo prispievať.
- Prostredníctvom Facebooku alebo Google+ môže každý informovať, o tom čo bude.

Sú ľudia, čo vyhlasujú, že Facebook spája svet a robí nás silnejšími, iní tvrdia, že nás odcudzuje. Je na nás, aby sme našli tú správnu rovnováhu. A ignorovať dnešnú realitu, určite neprináša správnu rovnováhu.

Budúcnosť je nepopísaná strana a my potrebujeme začať písať text, ktorým načrtneme budúcnosť. Moje návrhy nie sú radikálne alebo revolučné. Ak nezačneme, vymizneme ako jedinečná menšina a náš príbeh sa stratí v jednej z mojich kníh o stodvadsaťpäťročnej histórii našej prítomnosti v Kanade. Budeme jednými z dvadsiatich miliónov Kanadanov bez prívlastku slovenských – naše korene sa stratia a naša identita sa zlúči s ostatnými. Možno to bude pre mnohých z nás dosť dobré, pretože väčšina z nás rada prijíma starostlivosť, ale nie dosť dobré pre každého, kto je Slovákom a pre tých pár, čo sa o to starajú – nastal čas vziať budúcnosť do svojich rúk.

Ďakujem za pozornosť.

Ondrej Mihál
prezident, Kanadský slovenský inštitút

Budúcnosť slovenskej komunity v Kanade

Kanadská slovenská liga (KSL) založená v roku 1932, hrala dôležitú úlohu pri zkladaní slovenskej komunity v Kanade. Pomáhala svojim členom pri integrácii do kanadskej spoločnosti, aby tak prispievala k celkovému prosperu našej adoptovanej vlasti. Týždenník Kanadský Slovák / The Canadian Slovak spolu s internetovou stránkou www.kanadskyslovak.ca a stránkou na Facebook je spojivom pre základné informácie a komunikáciu medzi Slovákmi v Kanade a v zahraničí.

Aký je súčasný stav kanadských Slovákov v ich komunitách?

KSL organizuje kultúrne a spoločenské akcie v slovenských komunitách prostredníctvom trinástich zborov v Kanade. Aj napriek zníženiu počtu členstva z rôznych dôvodov, KSL stále získava nových členov. Najväčšou skupinou sú mladí ľudia vo veku 20-30 rokov, ktorí chcú udržať svoje slovenské korene. V mnohých prípadoch, títo jednotlivci sú profesionáli a podnikatelia, ktorí dobrovoľne dávajú svoje služby pri organizovaní rôznych aktivít pre komunitu.

Každoročný Slovenský deň pritiahne viac ako 1000 ľudí z o slovenskej komunity v Ontáriu aj z ostatných provincií, ako aj návštevníkov z iných krajín, včítane zo Slovenska a Spojených štátov. Slovenský deň je ideálna príležitosť pre starých rodičov, rodičov a deti, oslaviť ich slovenské dedičstvo a posilniť putá medzi generáciami Slovákov v Kanade.

Je tu tiež aktívna virtuálna Slovenská komunita v Kanade, ktorá je spojená prostredníctvom sociálnych médií, ako sú Facebook a Google+. Pre mnohých je to prvé miesto kde vyhľadávajú informácie o slovenských komunitách v Kanade.

Aká je budúcnosť slovenských komunit v Kanade?

Slovenská komunita v Kanade bude aj naďalej rásť a prosperovať za predpokladu, že je:

- zvýšená pozornosť na spoločenské akcie, ktoré predstavujú slovenské dedičstvo a identitu;
- rozšírené využitie sociálnych médií a internetových stránok na poskytovanie informácií o akciách a iné aktuálne témy; a
- spolupráca slovenských organizácií v Kanade na podujatiach a projektoch ktoré sú zamerané na vzájomný prospech kanadských Slovákov.

S úctou,

Mary Ann Doucette
predsedníčka Kanadskej slovenskej ligy

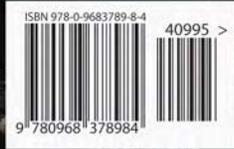
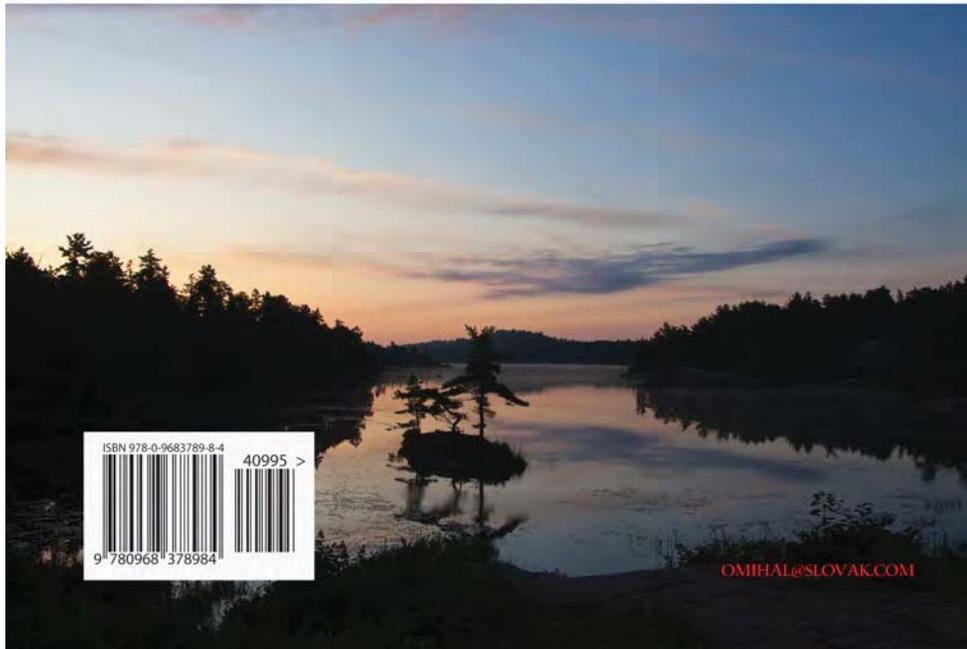

Personal Notes

SLOVAK CANADIAN INSTITUTE
10 LELAND AVENUE
TORONTO, ONTARIO,
CANADA, M8Z 2X5

OMIHAL@SLOVAK.COM